

SZAKDOLGOZAT

Antal Anett

2015

Budapesti Gazdasági Főiskola
Kereskedelmi, Vendéglátóipari
és Idegenforgalmi Kar

Nógrád megye Balassagyarmat térség munkaügyi
helyzete és képzési kínálata

Konzulens:
Oláhné Zieser Zsuzsanna
Adjunktus

Készítette:
Antal Anett
Andragógia szak
Nappali tagozat
2015

Konzulensi igazolás a szakdolgozati konzultációkról

Dátum	Téma	Aláírás
2014. 09. 19.	Témaválasztás, és hipotézis véglegesítése.	063
2014. 11. 14.	Kutatásmódszertan, szakdolgozati megközelítés.	063
2015. 02. 23.	Szakdolgozati áttekintés és kérdőív véglegesítése.	063
2015. 04. 22.	Végleges szakdolgozat átvétele.	063

(Minimum 3 alkalommal kell a konzulenssel egyeztetni. A dátum mellett szerepelnie kell, hogy miről volt szó az adott időpontban.)

Konzulensi nyilatkozat

Igazolom, hogy Antal Anett hallgató

(képzés: Audragógia /szak/szakirány: Tanárképzés /audragógia /folyam: III. tagozat: Nappali...),

a konzultációkon 4. alkalommal megjelent. Igazolom továbbá, hogy a szakdolgozat általam látott legutolsó – értelemszerűen nem a végső, a hallgató által leadni kívánt és elektronikusan is megküldött – változata a még javasolt kisebb változtatásokat figyelembe nem véve, kielégíti egy szakdolgozattal szemben támasztott formai és tartalmi követelményeket.

Budapest, 20... 15. április ... hónap 30. nap

063 Zoltán Zoltán

konzulens aláírása

Hallgatói nyilatkozat a szakdolgozat leadásához

Alulírott Autal Anett

a Budapesti Gazdasági Főiskola Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Kar

Andragógia képzésének Turisztikai andragógia szakos/szakirányos Újpesti tagozatos

hallgatója nyilatkozom, hogy a Bágyód megye Balassagyarmat

település munkaiügyi helyzete és

képzési kínálata

címmel bírálatra és védésre beadott szakdolgozat saját munkám eredménye, amelynek elkészítése során a felhasznált irodalmat a szerzői jogi szabályoknak megfelelően kezeltem (a szükséges lábjegyzet / végjegyzet hivatkozásokat, valamint az ábrák hivatkozását megfelelően helyeztem el).

Budapest, 20. 15 április hónap 30 nap

..... Autal Anett

hallgató aláírása

Tartalomjegyzék:

1.	Bevezető.....	2
1.1.	A témaválasztás motivációja	2
1.2.	Kutatási módszer kifejtése.....	4
2.	Nógrád megye bemutatása földrajzi, turisztikai, gazdasági szempontok alapján. 5	
2.1.	Balassagyarmat- Békéscsaba vonal bemutatása.....	7
2.2.	Balassagyarmat bemutatása földrajzi, turisztikai, gazdasági szempontok alapján.....	9
3.	Munkanélküliség.....	12
3.1.	A munkanélküliség kialakulása.....	13
3.2.	A munkanélküliség hatása.....	18
4.	Az andragógia	20
4.1.	Az andragógia fogalmi meghatározása	20
4.2.	Az andragógia szerepének alakulása	20
5.	Kutatási eredmények.....	25
5.1.	A téma bemutatása, a dolgozat áttekintése.....	25
5.2.	Balassagyarmat térség képzési lehetőségei	26
5.3.	A Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. (KIT)	29
5.4.	Interjú a Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. helyi képviselőjének vezetőjével, Babcsa Józseffel	33
5.5.	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. hallgatói kérdőív	37
5.6.	Az interjú és a kérdőív összehasonlítása	44
6.	Hipotézisek elemzése.....	46
7.	Összegzés.....	47
8.	Ábrajegyzék:.....	49
9.	Hivatkozások:	50
10.	Mellékletek	53
10.1.	Interjú teljes szövege	53
10.2.	A kérdőív	58

1. Bevezető

Balassagyarmaton születtem, szüleim jelenleg is itt élnek. Szeretem ezt a várost, ez az otthonom. Hétfégenként boldogan ülök buszra / vonatra / kocsiba, és szívesen jövök haza. Fontosak számomra az itteni emberek. Mivel ez egy kisváros, ezért a város lakói közül sokan legalább látásból ismerik egymást. Ez velem sincs másképp. Mikor kicsi voltam, nem szerettem szüleimmel gyalog menni az utcán, mert majdnem mindenkinek köszönni kellett, és akkor nekem ez nagyon fárasztó volt. Most viszont szeretem, hogy családias, jó hangulatú kisvárost nevezhetek otthonomnak. Büszke vagyok erre a városra, a történelmére, a régi épületekre, és ezzel nem vagyok egyedül. Ezt az állításomat alátámasztja „Balassagyarmat dala”, amit tavaly helyi fiatalok kezdeményezésére készítettek. A videóban részt vesz a város több lakosa is. Szerintem nagyon jól sikerült, látszik rajta, hogy a forgatáson résztvevők mindannyian igazán büszkék városukra. A helyi újságban még egy cikk is megjelent ezzel a dallal kapcsolatban, aminek a videója megtalálható a Youtube videómegosztó portálon. Ezek azok az okok, amiért ezt a témát választottam. A videó az alábbi linken megtalálható:

<https://www.youtube.com/watch?v=YmI9oYqpLC8>

1.1. A témaválasztás motivációja

Szakedolgozatom fő célja „Nógrád megye Balassagyarmat térség munkaügyi helyzete és képzési kínálata” című kutatási témámon belül bemutatni a térséget, meghatározni a munkanélküliség és az andragógia fogalmát, a munkanélküliség kialakulását és hatását. Ismertetni a Balassagyarmat és környékén lévő képzési lehetőségeket, feltárni a munkaügyi körülményeket és felmérni az ott lakók képzéssel kapcsolatos elégedettségét. Be szeretném bizonyítani, hogy fontos a felnőttképzési kínálat bővítése, a munkahelyteremtés és a fejlesztés ebben a térségben.

Az első hipotézisem: **H1: Nógrád megye Balassagyarmat térségében nincs elég felnőttképzési lehetőség.**

A második hipotézisem: **H2 Balassagyarmat térség munkaügyi helyzete pozitív fejlődést mutat az évek során.**

A harmadik hipotézisem: **H3 A munkavállalók a térségen kívül keresnek munkát.**

A negyedik hipotézisem: **H4 Nógrád megyében alacsony az iskolázottság.**

Az ötödik hipotézisem: **H5 Balassagyarmat térségében nincs összhangban a munkaerőpiac igénye a képzési kínálattal.**

Ezeknek a kérdéseknek a tekintetében gyűjtöttem össze a szakirodalmamat. Számomra fontos, hogy az olvasó tisztában legyen a megye és a környék turisztikai és gazdasági adataival, a munkaügy fogalmával és hatásával, mind pszichológiai mind gazdasági értelemben. Fontosnak tartom az andragógia fogalmának ismeretét, az andragógia szerepének alakulását. Ez által lesz érthető maga a kutatás.

A választott témám azért aktuális, mert Magyarországon magas a munkanélküliség, sok munkavállaló az utóbbi időben külföldön keres munkát. Egyre fontosabb szerepet kap a felnőttképzés az országban, ám Balassagyarmaton és a térségben kevés felnőttképzéssel foglalkozó intézmény működik. A felnőttképzés itt fejlesztésre szorul. Bármilyen mutatót nézünk Nógrád megye fejlettségéről, általában elmarad az ország többi részéhez képest. Észak-Magyarországról elmondhatjuk, hogy ország-szinten a legkevésbé fejlett régió.

A dolgozatom további részében, bemutatom Nógrád megyét és Balassagyarmatot, Magyarország kelet-nyugati megosztottságáról is említést teszek.

A harmadik fejezetben a munkanélküliségről, annak kialakulásáról és hatásáról írok. Tudom, hogy nehéz a munkaügyi helyzet ebben a térségben, sajnos ismerősök, családtagok közül többen is épp „két munka közt” vannak. Véleményem szerint sokat lendítene a helyzeten olyan képzés, aminek segítségével új, piacképes szakmához juthatnának. Anyagi helyzetük –munka hiányában- nem engedi meg, hogy munkavállalás helyett főiskolára/egyetemre járjanak. Úgy gondolom, hogy olyan képzéseket kellene szervezni a környéken, ami állami támogatásból finanszírozható, esetleg lehetőség lenne részletfizetésre. Ehhez munkára van szükség, ezért azt látom, hogy állami segítség nélkül helyi szinten ezt a problémát nem tudják orvosolni.

A negyedik fejezetben az andragógia fogalmát és szerepének alakulását ismertetem. A középiskola befejezése után azért választottam az andragógia szakot, mert érdekel, hogy felnőttként hogyan lehet továbbra is fiatalnak, rugalmasnak és motiváltnak maradni az új ismeretek megszerzése során.

Az ötödik fejezetben szerepel a kutatásom. Először Balassagyarmat térség képzési lehetőségeit vizsgálom, továbbá a Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft.-t (KIT) mutatom be. Ezt követően a KIT balassagyarmati kirendeltségének vezetőjével készített interjút ismertetem, majd a hallgatókkal történő kérdőív adatait elemzem. Kutatásom utolsó pontjában az előbb említett interjú és kérdőív összehasonlítása szerepel.

A hatodik fejezetben elemzem a hipotéziseimet, összefüggéseket keresek a kérdőív és az interjú alapján, ezt az azonos kérdések eredményeinek összehasonlításával teszem.

Hetedik fejezetben összegzem az eddigi állításaimat, ezzel zárom a dolgozatomat.

A nyolcadik fejezetben az ábrajegyzék, a kilencedik szakaszban a felhasznált irodalom található. A dolgozatom végére illesztettem a mellékleteket, az interjú teljes szövegét és az üres kérdőívet.

1.2. Kutatási módszer kifejtése

Munkám során a KSH adattárában lévő adatokkal ismerkedtem, a megszerzett információk alapján tájékozódtam a témámban. Hipotéziseimet az eddigi tapasztalataim és az ismerősök, családtagok történeteinek alapján állítottam fel, a tapasztalható munkanélküliség problémáira alapozva. Ezeknek a bizonyítására kérdőívet készítettem a KIT balassagyarmati hallgatóival, illetve interjút a KIT balassagyarmati vezetőjével. Az adatokból kimutatásokat készítettem, diagramokon mutatom be a hallgatók válaszait. Az interjú és a kérdőív összehasonlításából is kaptam választ hipotéziseim bizonyítására.

2. Nógrád megye bemutatása földrajzi, turisztikai, gazdasági szempontok alapján

Nógrád megye Magyarország északi részén helyezkedik el. Északról Szlovákia, keletről Borsod-Abaúj-Zemplén megye, délnyugatról Pest megye, délkeletről pedig Heves megye határolja. Az északi határon természetes határt alkot az Ipoly folyó, a megye másik jelentős folyója a Zagyva. Felszíne változatos, területének nagy részén dombos vidékeket és középhegységeket találunk. Itt ad találkozót egymásnak a nyugati részen a Börzsöny, középső részen a Cserhát, keleten pedig a Mátra. A Karancs-Medves hegység önálló egységet alkot. A megye jó természeti adottságaihoz tartozik még, hogy nincs messze a fővárostól. Van olyan része, ahonnan csupán 30 km a távolság Budapesttől. Az egész térségre elmondható, hogy a túrázóknak, a természet kedvelőinek változatos, érdekes kínálatot nyújt, mivel a növénytakarók közül az erdő a legelterjedtebb. Az állat- és növényvilág rendkívüli gazdagsága jellemző a környékre, így a vadászat kedvelői is megtalálják a számításukat, amennyiben itt szeretnének hódolni ezen hobbijuknak.

A megye székhelye Salgótarján, területe: 2544 km². Az ország második legkisebb területű megyéje, lakosainak száma nem éri el a 220 ezer főt. Nagy lélekszámú városai nincsenek. Legtöbben a megyeszékhelyen élnek (38 ezer fő), ezen kívül 5 további város és 123 település található itt. Településszerkezeti az aprófalvas sajátosság a jellemző. Több olyan falu is van, ahol az 500 főt sem éri el a lélekszám. Itt a legszembetűnőbb a hátrányos helyzet, amiből szinte alig látható a kiút, a merre és a hogyan. Nagyfokú népességfogyás indult meg már évek óta, alacsony a születések száma, nagymértékű a halálozási szám, a falvak elnéptelenednek. Ezt tetőzi még a munkanélküliség, ami elsősorban az alacsonyan iskolázott rétegeket sújtja.

Az Észak-magyarországi régiót Nógrád megye, Heves megye és Borsod-Abaúj-Zemplén megye együttesen alkotja az ország észak-keleti részén. Az egész régió a hátrányos helyzetű térségek közé sorolható.

A Nógrád megyei önkormányzat által készített *Nógrád megyei területfejlesztési koncepció (2014-2020)* tanulmány a megyét kettéosztja ugyan, kelet és nyugat Nógrádra, de hangsúlyozza, hogy a fejlesztéseket komplexen az egész megyére kiterjesztve kell alkalmazni. A „Fejlődő gazdaság” stratégiai célként való megvalósításában a működő vállalkozások növekedése alapvető feltétel. A

munkahelyteremtés szempontjából szükségszerű, hogy ezek bővülő kapacitással belső tartalékokat képezzenek. A globális folyamatokra való csatlakozás a megye fejlődése szempontjából elengedhetlenné válik. A szolgáltatóipar fejlesztéséhez adott a gazdag ingatlan erőforrás, amihez a már részben meglévő humán erőforrásokat kell mozgósítani, illetve komoly fejlesztéseket kell ezen a területen végrehajtani. A megyében meglévő hagyományokkal rendelkezik a fémfeldolgozás, az üveg- és gépipar. Ezeket újra fel kell tární, megrendelésekhez kell juttatni a meglévő üzemeket, így indulhatnak el a fejlődés útján. A vidéken élők akkor tudnak szülőföldjükön maradni, ha ott helyben munkát és ennek eredményeképpen megélhetést biztosítanak számukra. Fel kell tární a „Nógrádikumokat”, amelyek segítségével létrehozhatók lennének a helyben működő ipari kisüzemek, amiket családi vállalkozásban működtetnének. Ezzel párhuzamosan erősödne a város és a vidék kapcsolata is. Létre kell jönniük azoknak a centrumoknak, amelyek képesek egybe gyűjteni a meglévő tudást, ezzel egyidejűleg a kisvállalkozások számára támaszt nyújtva elérhetővé teszik a szükséges segítséget. Egyidejűleg bázisaivá válhatnak a magasan képzett fiatalok foglalkoztatásának.

A Hatásvizsgálat kitér a határon átnyúló hatásokra is, amit a földrajzi elhelyezkedés miatt nem hagyhatunk figyelmen kívül. A megye határon túli együttműködési kereteit az alábbi területekre kell kiterjeszteni:

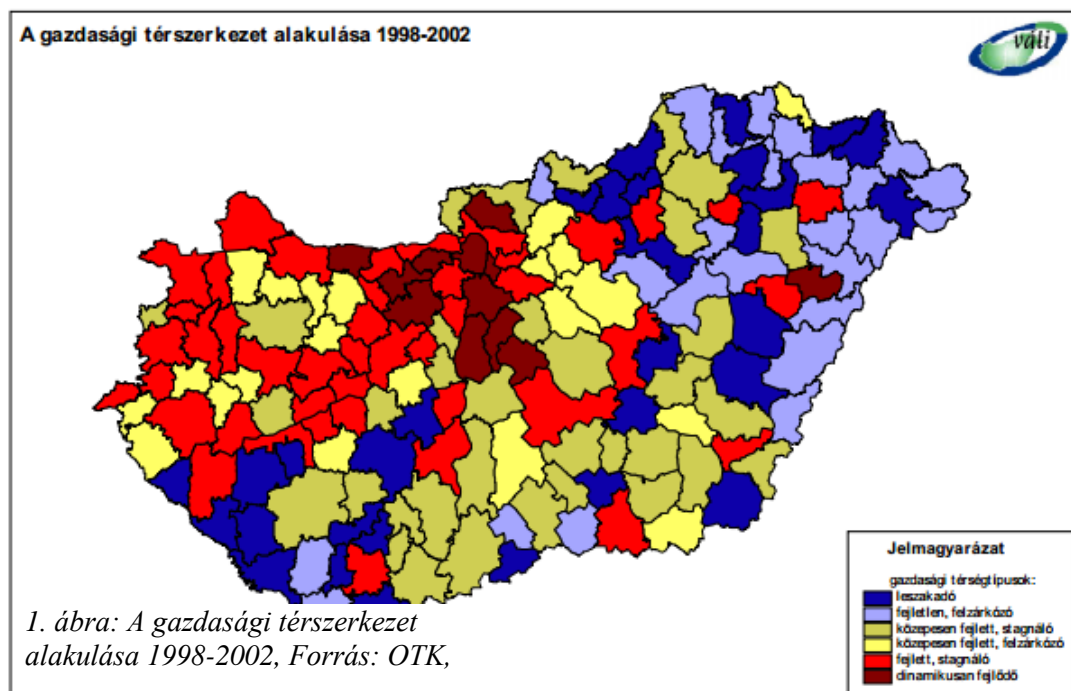
- Határon átnyúló üzleti együttműködés, az üzleti szolgáltatások fejlesztése
- Az oktatás, szakképzés, kultúra határon átnyúló erősítése
- Turizmus fejlesztése
- Infrastruktúra, határon átnyúló energiarendszerek fejlesztése
- Egészségügyi és szociális együttműködés
- Közös területi tervezés

Alapvető gazdasági érdeke mindkét országnak, hogy a határ ne állja útját semmilyen előremutató kezdeményezésnek. Ezzel elősegítve a határmentén élők könnyebb boldogulását. (Laczkóné Dénes O. és Jónás I. (2013))

A Schengeni egyezmény szerint a határok eltörlésével az országok közötti együttműködés könnyebbé és rugalmasabbá vált. Ez az Európai Uniónak köszönhető.

2.1. Balassagyarmat- Békéscsaba vonal bemutatása

2004. május elsején Magyarország csatlakozott az Európai Unióhoz, ennek hatására kialakult a kistérségi terület beosztási rendszere. 168 statisztikai kistérségre osztották az országot, új területi szerkezet alakult ki. Ezek méretükben és településszámban is eltérnek egymástól. A területfejlesztés alapegysége a kistérség lett. A kistérségek közt komoly fejlettségi szakadékok figyelhetők meg. 2013 január 1-jén létrejöttek a járások, ezek közigazgatási egységeket jelentenek. A balassagyarmati járáshoz 29 település tartozik. A munkanélküliség 10,9 %, a járás lakónépessége 2010-ben 40 ezer fő körüli volt. (Forrás: Faluvégi A. (2004))



Ahogy az ábrán jól látszik, a Balassagyarmat - Békéscsaba közt húzódó vonaltól nyugatra az ország fejlettebb, keletre az ország fejletlenebb része helyezkedik el, tehát az ország keleti részén gazdaságilag fejletlen, felzárkózó, leszakadó térségeket figyelhetünk meg. Nagyon kevés a felzárkózó vagy stagnáló térség, míg a nyugati térségben viszont döntő többségben vannak a dinamikus fejlődő régiók. A főváros és vidék közt megfigyelhetünk fejlettségi különbségeket. Budapest és környéke dinamikus fejlődő, vagy fejlődő része az országnak. A vidéki és keleti országrész lemaradásának legfőbb oka az alacsony iskolázottság és szakképzettség. A fejlettségi különbségek okai közé sorolhatjuk másrészt az alacsony vállalkozási aktivitást is. A nehézipari és a mezőgazdasági tömegtermelés összeomlása hozzásegítette a térséget a fejletlenné váláshoz, emiatt a keleti

országgrészen a térség munkaerő-piaci helyzete kedvezőtlen. Az építőiparban és a válságban lévő ágazatokban először az alacsonyabb képzettségű, ingázó munkavállalókat bocsátották el, a kihelyezett telepeket zárták be. 61 olyan térség található ezen a területen, aminek munkanélküliségi mutatója az országos átlag felett van. Az egész ország területén 93 ilyen települést találunk. A mezőgazdaság nem fejlődik, pedig ez sokat lendíthetne a területen élők helyzetén. (Forrás: Faluvégi A. (2004))

2014 novemberében az Európai Bizottság által kiadott mezőgazdasági politikáról szóló tájékoztató füzet az 1962-ben létrejött közös agrárpolitikának az 50. évfordulójára összegezte az eddigi adatokat. Európában összesen 12 millió mezőgazdasági termelő él, akiknek az EU jövedelemtámogatást nyújt. A mezőgazdaság és az élelmiszeripar a munkahelyek 7 %-át és a GDP 6 %-át adják. A következő 50 évre az EU célul tűzte ki az élelmiszertermelés megduplázódását, az éghajlatváltozás problémájának megfelelő kezelését és a vidéki gazdaságokról való gondoskodást. Magyarországon erre még várnunk kell. A Keleti országgrész fejlettségi szintje nem vonzza a cégeket, így nem alapítanak telephelyet a területen, ezzel magyarázható a kevés munkahely. Mivel a cégek számára fontos a szállítási költség, a könnyű elérhetőség, ezért általában Nyugat felé szállítják az árut, nem hoznak létre telephelyet a keleti országgrészben. Komoly problémát jelent az autópályák hiánya is. Nyugaton fejlettebb az import, a közlekedés, a gazdaság szerkezete mobil. Többféle képzés található az ország nyugati részén, emiatt képzetlenebb munkaerőt tudnak alkalmazni a munkáltatók. (Európai Bizottság (2014))

Az elmúlt évben elkezdődött a keleti nyitás politikája, Magyarország nyit Oroszország felé. Ez abból is érzékelhető, hogy a szállodákban és a városok –főként a főváros –utcáin egyre több az orosz turista. Fontos hazánk számára, hogy a lendületesen fejlődő gazdasági országokkal való kereskedelem működőképes legyen a gazdasági innováció szempontjából.

2.2. Balassagyarmat bemutatása földrajzi, turisztikai, gazdasági szempontok alapján

Balassagyarmatot Észak-Magyarországon, Nógrád megyének az északnyugati szegletében, a magyar-szlovák államhatár mentén, az Ipoly folyó déli oldalán, a Nógrádi-medencében találhatjuk meg. A mai Szlovákiához tartozó, az Ipoly jobb partján fekvő Tótgyarmat (Slovenské Ďarmoty) is a városhoz tartozott egykor.

Ha a főváros felől autóval vagy busszal közelítjük meg a települést, a 2-es számú főúton Rétság után a 22-es útra térve összesen másfél órai utazással érhetjük el a helységet.

A város neve két részből áll. Első tagját a Balassa családtól kapta, akik a 15. században a legmeghatározóbb birtokosai voltak a településnek. A második tag a honfoglaló magyarok Gyarmat nevű törzsére utal, akik nagy létszámban telepedtek meg itt, az Ipoly folyó bal partján, a Nógrádi-medencében. A 19. századi térképeken még ezzel az írásmóddal szerepel: BalassaGyarmath.

1663-ban a török elfoglalta és porig égette a várost. Csak a 17. század második felében kezdődött meg a lakosság visszatelepítése. Kedvező földrajzi fekvésének köszönhetően hamar benépesült a település. A hagyományosan kereskedelemmel foglalkozó népcsoportok (zsidók, szerbek, németek) nagy számban telepedtek meg itt. Élénk kereskedelmi élet zajlott, amit jól alátámaszt, hogy a betelepülő népcsoportok templomot, temetőt létesítettek, hogy gyakorolni tudják saját hitüket, fenn- és megtarthassák vallási szokásaikat.

A balassagyarmati zsidó közösség zsinagógája 1944. december 9-ig (amíg egy német hitlerista alakulat fel nem robbantotta) a zsidó kultúra egyik legjelentősebb európai ortodox zsidó istentiszteleti helye volt, ami 4 ezer hívő befogadására volt képes.



A további fejlődés irányát meghatározta, hogy a vármegye székhelyét Balassagyarmatra helyezték 1790-ben. Az 1800-as évek elejétől a politizáló nemesség itt talált igényes helyet magának, itt folytatták a politizálást. A kereskedelmi élet akkori legmeghatározóbb helyszínei a vásárok voltak. Ezek nagy tömegeket vonzottak, a város jó elhelyezkedése biztosította a nagyszámú közreműködőt. Az ország távolabbi vidékeiről is sokan jártak a balassagyarmati vásári sokadalmakba. A 18. század végén az állandó üzletek szakosodása is megkezdődött. A reformkor végén 7529 fős lakosságával magasan kiemelkedett a megyei mezővárosok közül.

A jó prosperálás ellenére a városvezetés jelentős adósságot halmozott fel, így 1886-ban megfosztották mezővárosi rangjától. 1923-ig működött nagyközségként.

1919. január 29-én a helyi katonák, civil polgárok, diákok és vasutasok önfeláldozó harcának jóvoltából győzelemre tudták vinni azt a létfontosságú ütközetet, amiben az Ipoly túlsó partjára szorították vissza a megszálló cseh helyőrséget. A helyi köznyelv ezt a hősiességet „csehkiverésnek” emlegeti. Civil emberek és katonák egyként áldozták életüket hazájukért, városukért a harcokban. Ezen sikeres ütközet eredményeképpen Balassagyarmat és a környék települései magyar fennhatóság alatt maradtak. 2005. májusában a Parlament elfogadta Urbán Árpád - akkori országgyűlési képviselő - javaslatát, ami alapján hivatalosan is használhatja a „Civitas Fortissima” címet a város.

A város gazdag kulturális örökséggel rendelkezik. Balassi Bálinttól kezdődően napjaink művészei között is találunk több ide kötődő - innen elszármazó - híres alkotót. A balassagyarmatiak büszkék erre a múltra és a jelenre egyaránt. Nagy tisztelettel és szeretettel fogadják a „hazalátogatót”. 2006. óta évente egy alkalommal pedig autókba, buszokba ülnek, és sokan elutaznak a fővárosba. Ott rendezik meg ugyanis a Balassagyarmat Barátainak Találkozóját. Erre az eseményre meghívják több olyan híres embert, akik elszármaztak a városból, de van mondanivalójuk az itt maradottaknak. Polgármester Úr köszönti a megjelenteket, és egy emlékeztető műsor élményével gazdagabban térnek haza.

Mikszáth Kálmán „Palócország fővárosának” nevezte a várost. A palócok népművésztét, életkörülményeinek bemutatását a helyi Palóc Múzeumban tekinthetik meg az érdeklődők. A rejtélyes eredetű etnikum sajátos jegyeket hordoz, a palóc kultúra számos emlékét őrzi a múzeum.

A megyeszékhelyi rang hozadéka volt a hatósági hivatalokban dolgozó tisztségviselők meghatározó mértékű letelepedése a városban. Ez a mai napig érződik, sok embernek ad munkát, teremt biztos egzisztenciát, megélhetést a hivatali munka.

A városban működik a Megyei Bíróság és Ügyészség, illetve a Balassagyarmati Fegyház és Börtön.

A másik vonás, amely meghatározza a település arculatát, a kereskedelem régóta alapvető szerepe, többen kereskedővárosként is meghatározzák. A kereskedők nagy része zsidó származású volt, akik napi kapcsolatban álltak a vevőikkel, és családi összefogással végezték munkájukat.

A város 1994 óta központja a Balassagyarmati térségnek. Az Ipoly Eurorégióknak is tagja. 2012-től lett a Balassagyarmati járás járásközpontja.

Település neve	Megye	Kistérség	Népesség (fő)	Terület (km ²)	Népsűrűség (fő/km ²)
Balassagyarmat	Nógrád	Balassagyarmati	16 055	23,74	676

3. ábra: Saját készítésű ábra, Balassagyarmat népességi adatai, Adatok forrása:
http://www.ksh.hu/docs/hun/hnk/hnk_2014.pdf

Balassagyarmat lakossága 16055 fő, területe 23,74 km².

Balassagyarmat társadalmi jellemzője, hogy a tőke hiányában a nagyipar nem telepedett meg a városban. Az ipari kapitalizmus időszaka ezért kiesett a városfejlesztő erők ösztönzése közül. A helyben képződő tőke nem volt elegendő arra, hogy modern nagyüzemet telepítsenek a városba. Kisebb ipari vállalkozások alakultak ugyan, de nem képeztek jelentős mértékű beruházást, nem volt elég nagy a munkahelyteremtő kapacitásuk.

3. Munkanélküliség

A munkanélküliség meghatározása Brusztiné Kunvári Enikő: A foglalkoztatás alapjai című 2014-es kiadású könyvének 75. oldala alapján:

„Munkanélküli vagy más szóval állástalan az a személy, aki egy adott időpontban képes és akar dolgozni, (aktív), ennek ellenére nem tud elhelyezkedni. Álláskereső az a személy, aki munkaviszonyban nem áll és az egyszerűsített foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony kivételével egyéb keresőtevékenységet nem folytat (Oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, öregségi nyugdíjra nem jogosult, valamint megváltozott munkaképességű személyek járadékában, rehabilitációs ellátásban nem részesül.), munkát képes és akar vállalni.”

(Brusztiné, 2014, 75. oldal)

A munkanélküliség meghatározására – mint minden más emberi helyzetre – csak általánosításként tekinthetünk. Mindenki másként éli meg. Van, aki tragédiaként határozza meg a helyzetet, szégyelli, a Munkaügyi Kirendeltségre is szégyen bemennie. Van, aki szükséges rosszként, de az állapotot elfogadva viszonyul ehhez az élethelyzethez. Van, aki talál magának olyan elfoglaltságot, amivel átmenetileg lefoglalja magát, esetleg új utakat keres, amivel biztosítja a megélhetést. A hozzáállást természetesen befolyásolja az is, hogy van-e más tevékenységből származó megélhetése, és az mekkora összeg, mire elég. Fontos befolyásoló tényező az ember nyitottsága. Mennyire képes és hajlandó nyitni az új információk, az új, eddig számára ismeretlen helyzetek felé. A másik fontos szempont a kitartás. Van-e kedv, akarat, belső motiváció arra, hogy új ismereteket szerezzen, ezekért áldozatot is képes legyen hozni. Ha elkezdi, mennyi az az idő, az az energia, amit rá tud szálni. Felnőttként a belső tényezőket már sok külső összetevő is befolyásolja. A motiváció valamilyen cselekedet végrehajtására irányuló ösztönzés, készítés. Szerepe nemcsak a tanulásban lényeges, hanem a későbbi folyamat fenntartásában, a tanultak további gyakorlati alkalmazásában is. A motiváció növeli a felnőtt tanuló teljesítményét, eredményességét.

3.1. A munkanélküliség kialakulása

Az ország gazdasági rendszerének működése határozza meg a potenciális munkaerő foglalkoztatását. A modern piacgazdaság létfontosságú alkotóeleme a munkaerőpiac. A munkanélküliség kialakulásának meghatározása Brusztné Kunvári Enikő: A foglalkoztatás alapjai című 2014-es kiadású könyvének 75. oldala alapján:

„A munkanélküliség akkor alakul ki, amikor a munkaerőpiacon túlkínálat van a munkavállalókból, álláskeresőkből, tehát a munkaerő kereslete kisebb, mint a kínálata. Formái a kényszerű és az önkéntes munkanélküliség.”

(Brusztné, 2014, 75. oldal)

A meghatározásban láthatjuk, hogy a munkanélküliségnek több fajtája van. Létezik kényszerű és önkéntes munkanélküliség. A kényszerű munkanélküliség az, amikor valaki keres munkát, de nem talál, ezért munkanélkülivé válik, az önkéntes munkanélküliség pedig azt jelenti, mikor valaki nem akar munkát vállalni, mert van elég pénze, meg tud élni valamiből.

A hivatalos álláspont szerint a rendszerváltozásig nem volt munkanélküliség Magyarországon. Alapelvként hirdette a vezető hatalmi réteg a teljes foglalkoztatottságot, ami az úgynevezett keleti blokk országainak kiemelt célja volt. Ez azt jelentette, hogy mindenkinek kötelező munkát vállalni, emiatt kényszerített foglalkoztatásnak is nevezhetjük. Az emberek bejártak dolgozni, mindenkinek volt ugyan állása, feladata azonban már nem mindenkinek. Bőséges, kényelmes létszámmal dolgoztak a munkahelyeken, amelyek döntő többsége állami kézben volt. Törekedtek a teljes foglalkoztatottság elérésére, mindenkinek munkát kellett vállalni, a munkakerülést először keményen, később már egyre enyhébben, - de büntették. A szocialista gazdaságban hivatalosan nem létezett munkanélküliség. Nem hivatalosan viszont kialakult a „kapun belüli munkanélküliség” állapota. Nagy számban alkalmaztak iskolázatlan, szakképzetlen munkaerőt. Őket csak minimális hatékonysággal tudták foglalkoztatni. A szakemberek létszámában viszont nagy hiányosságokat lehetett találni. Hiába volt a sok betanított munkás, ha kevés volt a szakember. A mennyiség nem pótolható a minőséggel. Megfordult a természetes folyamat, a munkaerő kínálathoz alakították a munkaerő keresletet. Szakemberek szintjén munkaerőhiány volt, a szakképzetlen foglalkoztatottak pedig túl sokan

voltak. A fegyelmet nem tudták fenntartani, valódi teljesítményt nagyon nehezen lehetett felmutatni. Az 1960-as évek végén történtek reformintézkedések, amiktől sokan remélték a gazdaság szerkezetének komoly, pozitív változásait. Mégsem történt nagy horderejű fordulat. Az 1970-es években fontos célkitűzés volt a munkafegyelem stabilitása és a munkaerő áramlás megakadályozása. A 80-as évekre világossá vált, hogy nem tartható fenn a teljes foglalkoztatottság. A gazdaság központi tervezésen alapult. Ekkor már jól látszott, hogy ez gazdasági lassulást, és nem növekedést okoz. Az évtized végére már olyan sajátos változások jelentkeztek a munkaerőpiacon, aminek következtében nem lehetett tovább „kozmetikázni” a valóságot. Egyre jelentősebb mértékűvé vált a munkanélküliség.

Az 1989-es év végére tovább növekedett az álláskeresők száma, ami köszönhető volt a kezdődő gazdasági, politikai átalakulásnak. Megkezdődtek az állami intézmények költségvetési megszorításai, a bérszabályozás liberalizálása. Már nemcsak az alacsony iskolai végzettségűek voltak munkanélküliek, megjelentek a szakmunkások is az álláskeresők között. Ekkor lett tömeges méretű a munkanélküliség az országban. Ezek az emberek segítségre szorultak. Segíteni kellett őket abban, hogy megtalálják az új lehetőségeket, és csökkenjenek megélhetési gondjaik. A jelentős piacok elvesztésével párhuzamosan nyilvánvalóvá vált, hogy a válság nagyobb lesz a korábban feltételezettnél. A tulajdonviszonyok változása emelte a bizonytalanság érzését. A kisebb tulajdonok kialakulása folyamán létrejöttek az apróbb szervezeti egységek, melyek nem alakítottak ki új munkahelyeket. A nagyvállalatok felbomlásából alakultak ki, és nem akarták tovább vinni a felduzzasztott létszámot, a cél éppen az előző hibák elkerülése volt. A mezőgazdaságban a tömeges munkanélküliség megjelenése sokkoló hatásként tört felszínre. Nem volt jellemző, hogy az országba új, eddig nem ismert technológiai eszközök kerüljenek. Ha néhol mégis megjelentek, kezelésére sem voltak megfelelő szakemberek. Így juthatunk el fokozatosan a nyílt munkanélküliség megjelenéséig, és ezért volt szükség az állami munkaerő-piaci politika újratervezésére.

Láthatjuk, hogy a munkanélküliség a piacgazdaság szükségszerű velejárója, kialakulása indokolt gazdasági folyamat. Előnyeinek és hátrányainak kezelése, mérséklésének könnyítése a társadalom feladata.

Magyarország alapvetően inkább mezőgazdaságból élő ország volt. A szocialista rendszerben a vas és acél országvá kívánták tenni. Az emberek nagy

része inkább a mezőgazdasági munkafolyamatokban volt jártas. Ez is indokolja a nehézipari szakemberek hiányát.

Az 1949-ben végzett népszámlálás eredményeit titkosították, és csak 1956-ban hozták nyilvánosságra. Az ezután következő időszakban sem volt statisztikailag nyilvántartva a munkanélküliek létszáma. Ha mégis, azt nem publikálták hivatalosan. (Orgoványi E. (1997))

Ettől függetlenül ismerték a „politikailag megbízhatatlan”, a „háztartásbeli”, a „közveszélyes munkakerülő” fogalmát. Ezek a definíciók - ki nem mondottan - a munkanélküliekre vonatkoztak. A hivatalos statisztikában természetesen nem munkanélküliként szerepeltek.

Gyakorlatilag egy egész generáció nőtt fel úgy, hogy az átlagember nem ismerte a munkanélküliség fogalmát, esetleg csak elképzelni tudta, milyen az a létforma. Megtapasztalható módon nem találkozott vele. Nem hivatalos híradásokból lehetett tudni arról, hogy a nyugati országokban létezik egy ilyen kategória.

A szocialista országok gazdasági összeomlásának következtében az 1980-as évek végére politikai rendszerük is visszavonhatatlanul összeomlott.

Magyarország a rendszerváltást követően exportpiacainak harmadát elveszítette, mivel ezen országok fizetéképtelenné váltak. Új piacok nem nyíltak meg, az export visszaesése a termelés mérséklődését vonta maga után. A válságágazatokban dolgozó munkaerő jelentős csökkentésére került sor, így pár év alatt a gazdasági struktúra teljes átrendeződése ment végbe. A gazdaságban lezajló negatív változások a munkaerőpiac radikális átalakulását vonták magukkal. A szocialista társadalom vívmányának tekintett teljes foglalkoztatottság politikája már az 1980-as évek közepére csődöt mondott, a „rejtett munkanélküliek” száma már akkor is igen jelentős volt. A munkaerő kereslet csökkenésével hazánkban is megjelent a munkanélküliség. Különösen az ország infrastrukturálisan gyengén ellátott területeit érintette súlyosan ez a jelenség. Az erőltetett iparosítás következtében kialakult vidéki gyáregységek bezárása után a dolgozók ezrei kerültek az utcára, megélhetésük bizonytalanná vált. Ezek az emberek nehéz helyzetbe kerültek. Betanított munkásként egy részmunka-folyamatot el tudtak ugyan végezni, de más helyre kerülve már nem tudták ellátni a kívánt feladatot, csak átképzés után. Ezt a költséget a munkáltató nem mindig vállalta el. A mezőgazdasági munkát már elfelejtették, mivel fiatalon elkerültek otthonról, abban már nem tudtak alkalmazási képesség szintjén dolgozni. A munkahelyen csak bizonyos rész-szegmensét ismerték

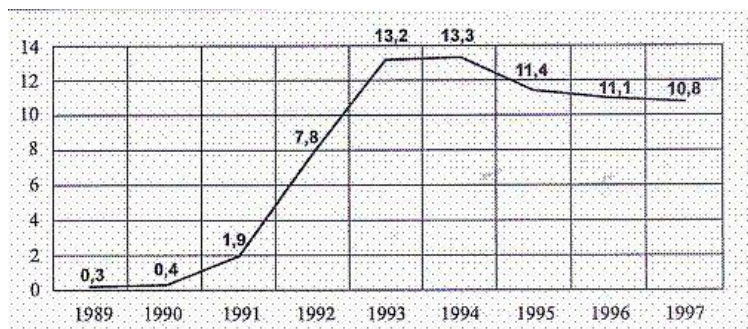
a munka folyamatának. Átképzésre, új ismeretek tanulására lett volna szükségük. Sokszor látható volt az is, hogy a betanított munkát a nyugatról érkező multinacionális vállalatoknál gépek végzik, nincs szükség az emberi munkaerőre.

A nyílt munkanélküliség adatait először 1986-ban hozták nyilvánosságra. Akkor még nem láthatták a későbbi növekedés nagyságát és azt sem, hogy mekkora mértékben fog növekedni a munkát nem találók száma. Az akkori foglalkoztatáspolitikai képtelenné vált a probléma kezelésére, így tovább emelkedett a munkanélküliek száma.

Év	Munkanélküliek száma	15-24 év közötti munkanélküliek száma
1989	30 ezer fő	
1990	23 ezer fő	
1991	100 ezer fő	
1992	442 ezer fő	
1993	700 ezer fő	
1994	640 ezer fő	
1995	545 ezer fő	
1996	517 ezer fő	
1998	314 ezer fő	85,3 ezer fő
2002	338 ezer fő	56,5 ezer fő
2003	244 ezer fő	54,9 ezer fő
2004	252 ezer fő	55,9 ezer fő
2005	303 ezer fő	66,9 ezer fő
2006	318 ezer fő	64,1 ezer fő
2007	312 ezer fő	57,4 ezer fő
2008	328 ezer fő	60,0 ezer fő
2010	469 ezer fő	78,3 ezer fő
2012	473 ezer fő	84,6 ezer fő
2014	343 ezer fő	67,6 ezer fő

4. ábra: Saját készítésű ábra: A munkanélküliek és a 15-24 év közötti munkanélküliek száma 1989-2014, Adatok forrása: KSH

1989-ben, a rendszerváltást követően a munkahelyek harmada megszűnt. 1990. januárjában 23 ezer fő



munkanélkülit tartottak nyilván. 1989-90-ben a

5. ábra: A munkanélküliek aránya (%) a gazdaságilag aktív népességhez viszonyítva, 1989–1997, Forrás: PM.

megváltozott feltételek miatt szükségessé vált a foglalkoztatáspolitikai eszközrendszer korszerűsítése, így egy piacgazdasági elveken alapuló törvény megalkotásában látták a megoldást. Az Országgyűlés elfogadta a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvényt, amely 1991. március 1-jén lépett hatályba, és azóta többször is módosításra került. 1989 és 1992 között megszűnt a munkahelyek közel 30 %-a. Hozzávetőleg 1 millió ember veszítette el az állását. 1993. februárjában több mint 700 ezer fő regisztrált munkanélküli volt, így 1993 és 1994-ben volt a legmagasabb a munkanélküliség az országban, ezt jól mutatja a mellékelt ábra is.

Ezt követően lassan ugyan, de mérséklődött az évek során a munkát keresők száma. A 2002. év végére 350 ezer fő körüli adatot találunk a nyilvántartásokban. 2010 áprilisában 3,7 millió munkahely volt Magyarországon, ebben az évben 11,8 %-os volt a munkanélküliség. (Adatok forrása: Csanádi Z., Gerse J., Horváth K., Sági Z., Szűcs N. (2011); Simonyi Ágnes (2009); (Péter Farkas (2010))

A pályakezdők száma növekedést mutatott. Ezt képzésekkel, támogatásokkal próbálták pozitívan befolyásolni. A KSH adatai alapján, ahogy a táblázatban is feltüntettem, a 15 és 24 évesek munkanélküliségi helyzete 1998-tól 2004-ig folyamatos javulást mutatott, 85 ezer főről 55ezer före csökkent a számuk. 2005 és 2006-ban megint növekedést láthatunk, 2007-ben ismét csökkent utána pedig a gazdasági válság kialakulása miatt, 2008-tól 2013-ig újra folyamatos emelkedés mutatkozik. A 2013-ban 83 ezer fő volt munkanélküli ebben a korosztályban, ez majdnem eléri az 1998-as szintet. Ennek ellenére 2014-ben pozitív fejlődést láthatunk, hiszen itt 67 ezer fő volt munka nélkül ebben a korosztályban, az előző évekhez képest ez körülbelül 15 ezer fő sikeres elhelyezkedését jelzi. (Forrás: KSH, (1998–))

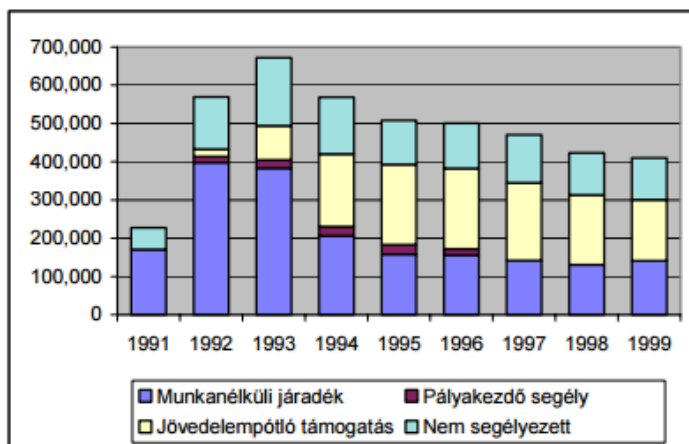
3.2. A munkanélküliség hatása

A munkanélküliek Magyarországon 1989-től részesülhetnek segélyben. A rendszer számos változáson ment keresztül. Megszüntettek és bevezettek új segélyezési formákat, változtak a segélyek adhatósági feltételei, azok idejének hosszúsága, illetve az összegek nagysága. Többször változott meg az egyes segélyekre vonatkozó szabályozás. Mindeközben a munkaerőpiac sem maradt változatlan. 1993-ban tetőzött a munkanélküliek száma, azután fokozatosan csökkent. Kialakult a jelentős arányú tartós munkanélküliség, és megnőtt az ismétlődően munkanélkülivé válók aránya is.

A munkanélküli járadékban részesülők jellemzőiről és a kifizetett járadékösszegekről pontos nyilvántartást az Országos Munkaügyi Kutató- és Módszertani Központ adatbázisában találhatunk.

A 90-es években lényegesen változott a segélyezettek létszáma. Az évtized elején még kevesebb, mint 200 ezer ember részesült segélyben, 1993-ra 500 ezerre növekedett, majd 1999-re 300 ezerre csökkent. A munkanélküli járadék és a jövedelempótló támogatás arányaiban is ártrendeződés következett be. A jövedelempótló támogatás szerepe folyamatosan növekedett. 1995 óta már több munkanélküli kap támogatást, mint járadékot. A segélyezettek létszáma a munkanélküliek létszámával párhuzamosan változott. A regisztráltak között viszonylag stabilan 70-75 % között ingadozott. Feltételezhető, hogy a segélyre jogosultak magasabb arányban regisztráltatják magukat, mint a segélyre nem jogosultak.

A regisztrált munkanélküliek segélyezése 1991 és 1999 között



6. ábra: A regisztrált munkanélküliek segélyezése 1991 és 1999 között, Forrás: Nagy Gy. (2000), *Munkanélküli-segélyezés Magyarországon a kilencvenes években*, Budapesti Munka gazdaságtani Füzetek 2000/9. szám, Budapest

A 90-es évek végére az évtized elejéhez képest lényegesen csökkent a segélyben részesülők aránya a munkanélküliek között. 1993-ban a munkát keresők 60 %-a kapott segélyt, 1995-ben ez a

1998-ban pedig 45 %. A segélyezés szerkezetének átalakulását jól mutatják az adatok. A jövedelempótló támogatásra és a munkanélküli segélyre való jogosultság arányaiból következtetni lehet a munkát keresők összetételére. A munkanélküli járadékra jogosultak számának drasztikus csökkenése 1992 és 1995 között következett be, amikor 61,9 %-ról 26,7 %-ra zuhant. Ez a csökkenés nem állt meg, így 1998-ban már csak közel 23 % kapott járadékot. (Nagy Gy. (2000))

Az egzisztenciális bizonytalanság komoly stresszt okozhat a felnőtt életében. Pszichológiai tanulmányaim során megtanultam, hogy a munkahely elvesztése az ember életében egy akcidentális krízis, vagyis váratlanul, csapásszerűen valami olyannak az elvesztése, ami számunkra érzelmileg meghatározó. Harag, becsapottság-érzés, szégyenérzet és önbizalomhiány alakul ki ilyenkor az emberben. Depressziósak lehetünk, azt érezzük, hogy „minden romba dőlt”. A férfiaknál a legfőbb öngyilkosságot kiváltó ok a munkanélküliség. A munkanélkülivé válást követő fél évben a legnagyobb az esélye annak, hogy újból munkába álljon az illető, ezután nehezebb elhelyezkedni, itt már kudarcról beszélhetünk. Tartós munkanélkülről akkor beszélünk, ha az egyén 12 hónapja vagy régebb óta nem talál munkát. A munkanélküliség hatása a lelki és fizikai egészség romlása, a társas aktivitás csökkenése, a bűnözés és a deviancia felé való sodródás. Az egyén elhitteti magával, hogy mindenre alkalmatlan, megrendül az önmagába vetett hite. Sokan ilyenkor az alkoholban keresnek megnyugvást. A munkanélkülivé válás nem csak az adott egyénre van hatással, hanem a családjára, a környezetében élőkre is. Nagyon fontos, hogy a munkanélküli barátai, rokonai ilyenkor segítsenek, támogassák az illetőt. (Dr. Gombás J. (2010))

A helyzet kezelése, a feszültségek enyhítése és a konfliktuskezelés kiemelten fontos feladat. Fokozottan figyelembe kell venni az egyéni sajátosságokat. A foglalkoztatás szintjének emelése minden gazdaság alapvető érdeke, amit aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök segítségével érnek el. Eközben az egyén személyes adottságaihoz, körülményeihez, helyzetének sajátosságaihoz is alkalmazkodniuk kell az oktatási intézményeknek. A felnőtt ember képzése mindig komplex, összetett feladat. A tanulónak már nemcsak az iskolai feladataira kell koncentrálnia. A család fenntartása, gyerekek eltartása, ellátása is meghatározza a tanulásra fordítható időt, energiát. Ebben a szituációban a felnőttképzés fontossága felértékelődik, egyre nagyobb hangsúly helyeződik a továbbképzésekre, az átképzésekre, a nyelvi vagy informatikai képzésekre.

4. Az andragógia

Az andragógia a felnőtt nevelés tudománya, amely a felnőtt nevelés társadalmi funkcióival, a felnőtt korosztály iskolai és iskolán kívüli képzésének cél- és feladatrendszerével, a felnőttek tanításának-tanulásának eszközeivel és módszereivel foglalkozik, a felnőtt személyében végbemenő változtatásra törekszik. A felnőtt motiváltabb, mivel a személyisége érettebb. A felnőtt önálló, látóköre a megélt tapasztalatok miatt szélesebb. A motiváció, a tudás hasznosítása fontos tényező a felnőttképzésben. (Zrinszky (1999))

Több tényező is befolyásolhatja a felnőttként való tanulást. Láthatunk példát arra, hogy valaki nem talál munkát azon a területen, amelyen fiatal korában elindult, esetleg az évek során más lesz az érdeklődési köre, megtetszik neki olyan szakterület, amire addig nem volt rálátása. Olyan is előfordul, hogy az illető családi körülményei változnak meg, és nem tudja folytatni azt a munkakört, amiben addig dolgozott. Például valaki az egészségügyben dolgozott, családot alapít, gyermekei születnek, és nem tudja vállalni a 3 műszakos munkarendet. Ilyenkor át kell képeztetnie magát, új ismeretek irányába kell orientálnia.

A legfontosabb motiváló tényező természetesen a munkahely megszűnése. Ez biztosítja a megélhetést, az egzisztenciát.

4.1. Az andragógia fogalmi meghatározása

Az andragógia görög szó, a felnőtt férfi és a vezetni szavakból lesz a felnőtt nevelés, felnőtt oktatás, felnőtt képzés. Az andragógia szervezett képzésként való szükségességét elsőnek Medinszkij vetette fel 1923-24-ben. Az ő gondolata, miszerint a pedagógia ne maradjon abba, hanem tovább tartson a felnőttkor és az öregkor idején is. 1951-ben és 1957-ben Hanselmann és Pöggeler dolgozta ki, ennek nyomán 1968-ban Durkó Mátyás alkotott ilyen rendszert. Ki is alakult az a diszciplináris rendszer, amelyben az általános embernevelés: az antropagógia két alrendszerre, diszciplináris tagja a pedagógia a felnövekvő, és az andragógia a felnőtt nemzedékek (emberek) nevelése, tanítása. (Csoma Gy. (2010))

4.2. Az andragógia szerepének alakulása

Az Unesco 1960-ban összehívott felnőttoktatási konferenciái közül a montreali már felismerte és tárgyalta az egész életen át tartó, folyamatos tanulás (a permanens tanulás illetve a lifelong learning) bontakozó tényét, szükségletét, és

megfogalmazta elveit. Megállapította, hogy korunkban felbomlóban van az életkoroknak az a hagyományos rendje, amelyben a gyermek-és ifjúkor a tanulás, a felkészülés, a felnőttkor pedig az alkotó munka időszaka. A társadalmi átalakulás felgyorsulása, a tudomány és a technika fejlődésének megváltozott üteme egy nemzedéken belül is állandóan új ismeretek elsajátítását, új képességek megszerzését írja elő. (Csoma Gy. (2010))

Egyetértek azzal, hogy tanulni egy életen át kell, hiszen a tudomány változik, a technikák egyre gyorsabban fejlődnek, ismereteinknek bővülniük kell, hogy tudjuk tartani az iramot rohanó világunkkal. Aki ezt nem ismeri be, az sosem lesz sikeres, nem fog lényeges eredményt elérni, mindig le lesz maradva. Világunkban, munkáinkban fontos az önmegvalósítás és a belső motiváció a tanulásra, hiszen így eredményesebben fejlődhetünk, mint külső motivációval. A mai világban fontosnak tartom a felnőttoktatást, a felnőttek eredményes képzését. A dolgozó generációnak évről évre több és több ismeretet kell szereznie azokról a témákról, amivel foglalkozik. Öregedő társadalomban élünk, ezért úgy gondolom, mindenkit ösztönözni kell a hatékony munkára akár a bérek emelésével, akár érdekesebbnél érdekesebb tanfolyamok indításával, mivel a hatékony munka alapja a belső motiváció.

Az alapképzés elvégzése és az elhelyezkedés után kialakul az a szegmens, amiben a munkavállalónak tevékenykednie kell. A modern technikák és az ökológiai követelmények megkívánják a munkaerőtől a komplex összefüggések felismerését és a rendszerező, elvont elméleti gondolkodást. Kizárólag csak a szakmai ismeretek egyre inkább kevésnek bizonyulnak. Mindinkább növekvő jelentősége van azoknak a képességeknek, amelyek lehetővé teszik a munkatársakkal való együttműködést és a csapatmunkát, az új információk csoportmunkában való feldolgozását és az önálló döntéshozatalt. A munkatársaknak egyre nyitottabbá kell válni minden szakmai újdonsággal szemben, meg kell felelni az újabb kihívásoknak. Saját hatáskörén belül mindenkinek felelőssége teljes tudatában kell cselekedni. A munkahelyi magatartás alapvető fontosságú követelményeihez tartozik, hogy a munkatársak képesek legyenek az állandóan változó követelményekhez önálló tanulás révén alkalmazkodni, s szükséges tudatosítani magukban, hogy a tanulási folyamat egy életen át tart.

A felnőtt ember pszichikus fejlődése és a felnőttkori tanulás nem elválasztható egymástól. Abban a pszichológiai felnőtt képben, mely itt és most

lassan alakot nyer, azt láthatjuk, hogy a fejlődés a tanulási folyamatok által halad előre, a tanulás pedig fejlődési folyamatokra épít. Ez a személyiség és környezetének sokat emlegetett kölcsönviszonya, a személyiség oldaláról, a felnőttek esetében is leírható tanulásként. Mondhatjuk így: a felnőtt ember megtanulja életfeladatait és azok megoldását. Az új pszichikus minőségek aligha alakulhatnak ki tanulás nélkül. S ha mindez igaz, akkor a tanulási képességek felnőttkori alakulásának alaptendenciái a felnőttkori fejlődés meghatározó vonulatát alkotják. A pszichológiai szemlélet immár másként látja és láttatja a felnőtt korának valóságát, ha irányzatai olykor ki is tűnnek koncepcióik különbségeivel, hangsúlyaik és konkrét vizsgálati tárgyuk eltérő vonásaival. A felnőttek tanulása és tanítása mára már pszichológiailag is indokolt tényé vált. Igaz viszont, hogy a történet első korszakában az általános pszichikus tendenciák feltárása alkotta az indoklás kiindulópontját. Folyamatban van a részletek vizsgálata is. Ennek a folyamatnak egyik pontján az is világossá vált, hogy az életkorra való szüntelen hivatkozás olyan tényeket, összefüggéseket takar el, amelyek feltárása más megközelítést kíván. Az általános életkori pszichológiai paraméterek figyelembevétele önmagában szűk és egyoldalú képet ad. Hazánkban a TÁMOP 2.1.2. - uniós források felhasználásával a 2012/2013-as tanévben 90 órás ingyenes nyelvtanfolyamokat, illetve „informatikai kompetenciák fejlesztése pályázat” keretében 30 órás informatikai képzéseket is indított, amelyeken részt vehettek azok a felnőttek, akik jelentkeztek a programra.

Százezer felnőtt kaphatott támogatást informatikai és idegen nyelvi képzésekhez. A felnőttképzési program kiemelten kezelte a munkanélkülieket, a kismamákat, a romákat, a legszegényebb környezetben élőket és a 45 év felettieket. De bárki jelentkezhetett, aki elmúlt 18 éves, és nincs nappali tagozatos tanulói jogviszonya. Az élethosszig tartó tanulás jegyében a képzésnek nem volt felső korhatára. Az önrész mértéke is csupán 2 és 5 % között van. Ma Magyarországon a felnőtt lakosság kb. 85 %-a nem beszél semmilyen idegen nyelvet, de az informatikai képzettség területén is hasonlóan gyengék az adatok. Ugyanakkor már szinte alig van olyan álláshirdetés, ahol minimális elvárásként nem szerepel legalább egy idegen nyelvnek az ismeret, illetve a számítógép felhasználói szinten való kezelése. Az ország versenyképessége azon is múlik, hogy polgárai megfelelő tudással rendelkeznek-e. Ezért fontos, hogy az alacsonyabb szintű régiók lakosait is bevonják különböző képzésekbe, illetve lehetőséget kapjanak az új ismeretek alapjainak megszerzésére. (Dr. Bábosik I.-Dr. Bábosik Z. (2006))

Zrinszky László: *A tudás, mint andragógiai probléma* című tanulmányában kifejti, hogy a társadalom tagjai a fejlődés során egyre tovább, egyre aktívabban, és egyre jobb minőségű életet élnek. Ehhez szükséges, hogy az egyén birtokolja a rugalmas, mindig az adott kor elvárásainak megfelelő tudást azon a területen, ahol ez épp szükséges számára. Napjainkban, amikor új tevékenységi körök jelennek meg, fontos a pozitív hozzáállás, a tudásszomj, az új dolgokra való kíváncsiság folyamatos fenntartása az egyén részéről.

Komoly különbség van azonban a pedagógia illetve az andragógia cél és eszköztrendszere között, hiszen a résztvevők életkori sajátosságai, céljai, motivációi más és más eszközöket igényelnek.

A gazdaság, a társadalom és a technika számos területén zajlanak nagyszabású változások. Ezek nem egyszerre érik el a lakosság különböző rétegeit. A tudásszerzés módjában való eltérés különösen szembetűnő az egyes korcsoportok, generációk között. Három nemzedék határolható el egymástól:

1) A felnövekvők, akik úgyszólván beleszülettek a megsűrűsödött és az életmódot átalakító változások világába.

2) Az aktív dolgozók rétegének túlnyomó része, akik csak úgy őrizhetik meg helyzetüket, vagy juthatnak előbbre, ha ráhangolódnak a megváltozott munka- és életviszonyokra.

3) Végül az a nagy létszámú korcsoport, melynek többsége nem akarja vagy nem képes rugalmasan követni a megújulásokat, legfeljebb passzívan tudomásul veszi, és a leginkább „felhasználóbarát”, azaz a technika legegyszerűbben kezelhető vívmányait a maga módján alkalmazza.

A felnőttképzés hamar és határozottan tudott reagálni az új fejleményekre, és az új problematikát beépítette törzsanyagába. Fiatalkorú paradigmaként nem rendelkezett szilárd szerkezettel, ezért könnyedén tehette ezt meg. Másik motivációs tényező volt az, hogy a maga számára fontos feladatokat fedezett fel benne, és így látható volt az az esély, aminek segítségével kiléphet korábbi periférikus szerepéből.

Amikor már kutatások is kimutatták, hogy az egyenes vonalú gazdasági-műszaki fejlődés szervezése és működtetése folyamatos után-tanulást kíván az egyéntől, akkor kezdték komolyabban venni a tanulás élethosszig tartó gondolatát. Kitént, hogy rendszeres áttanulásra van szükség, még ott is elengedhetetlenül szükségesek a váltások, ahol a foglalkoztatási keretek azonosak maradnak. Így a

továbbképzések is új értelmet kapnak. Ennek hangsúlyos része a változásokhoz illeszkedő tanulás megtanulása életkortól függetlenül.

A társadalmi-gazdasági reakcióidő meghatározza a tanulás idejére fordítható időt. A kis lemaradások összeadódnak, és akár végzetessé is válhatnak. A felnőttképzésnek ezért kell állandóan frissülnie. Ehhez szükséges a tudás megszerzésének, fejlesztésének és alkalmazásának rugalmas, új tempójú minőségi hozzáállása. Érinti a műveltségi területek összességét, de kihatással van a „hétköznapi tudásra” is. Életünk minden területén növekszik a tudomány alapú tudás fontossága, az avult tudás eltakarítása, illetve a tudás aktualizálása. Ez is a felnőtt, az idősebb nemzedékek problémája, hiszen bennük halmozódott fel a legtöbb korszerűtlenné vált tudás. Az andragógiában erre fokozott figyelmet kell fordítani, mert a felnőttek már kiépült és nehezen megzavarható, nehezen leépíthető tudásszerkezettel rendelkeznek. Azt is tudni kell, hogy ez akkor válik a tanulás gátjává, ha a tudáskínálat nem elég gazdag, a tudáshiány nem gyakorol erős nyomást az egyénekre, és a tudásforrásokhoz való hozzáférés nem kíván erőn felüli nagy befektetést.

A gazdaság tudásszükségletének tartalmi irányai a felnőttképzésben meghatározzák a munkaerő-piac változásait. Akik nem képesek erre az alkalmazkodásra, elmaradnak, lecsúsznak, és könnyen végleg kikerülnek a munka világából. (Zrinszky (2010))

Ezért fontos az egyéni, belső motiváció, az egyén kitartása az oktatás folyamatának során. A felnőttkori tanulás hangsúlyos része két területen megy végbe: a munkán kívüli időben és a szabadidőben. A felnőttek ezt a két területet összeolvasztják, a tanulás céljára mindig alapvető igényeik és szándékaik szerint rendezik át. A motiváció világába tartoznak a szándékok. A felnőtt a munkatevékenység közben is találhat időt a tanulásra. A felnőttképzés hatással van a felnőtt személyiségére, mindenképpen alakítja, fejleszti azt. (Csoma Gy. (2010))

A felnőttek tanulási gyakorlatának tudományos megalapozására nagy hangsúlyt kell fektetni. Napjainkban a közoktatásban minden eddiginél nagyobb súlyt helyeznek a minőségi követelmények kidolgozására. Ezen felül a minőség biztosítása is fontos tényező. (Zrinszky L. (2010))

5. Kutatási eredmények

5.1. A téma bemutatása, a dolgozat áttekintése

A kutatásom elején ismertetem a hipotéziseimet, megtervezem, hogy melyiket hogyan, mi alapján szeretném bizonyítani.

Az első hipotézisem: H1: Nógrád megye Balassagyarmat térségében van elég felnőttképzési lehetőség. Első állításomat a kérdőív és interjú alapján szeretném bizonyítani.

A második hipotézisem: H2 Balassagyarmat térség munkaügyi helyzete pozitív fejlődést mutat az évek során. Ezt a hipotézist KSH-s adatok alapján, az eddigi évek tendenciájának összehasonlításával és a KIT balassagyarmati kirendeltségének vezetőjével készített interjú eredménye alapján bizonyítom vagy cáfолоm meg.

A harmadik hipotézisem: H3 A munkavállalók a térségen kívül keresnek munkát. Ezen állítás igazát a KIT vezetőjével készített interjú illetve a KIT hallgatóinak szánt kérdőív alapján igazolom.

A negyedik hipotézisem: H4 Nógrád megyében alacsony az iskolázottság. Általánosan elmondhatjuk, hogy Nógrád megye az ország fejletlenebb részéhez tartozik, a fejletlenség velejárója az alacsony iskolázottság. Ezt az állításomat a KIT hallgatói kérdőív, illetve KSH-s adatok alapján bizonyítanám.

Az ötödik hipotézisem: H5 Balassagyarmat térségében nincs összhangban a munkaerőpiac igénye a képzési kínálattal. Fontos átlátni a képzési kínálat és a munkaerő piaci kereslet közti összefüggéseket. Választ keresek arra, hogy összhangban van-e a két terület. Ezt az állítást a KIT hallgatói kérdőívre kapott válaszokkal és az interjú egyes kérdéseivel bizonyítanám.

Ezek a számomra legfontosabb kérdések a környék munkaügyével és andragógiájával kapcsolatban. Mivel ez az otthonom, fontos nekem ez a térség, ezért szeretném szakdolgozatommal bebizonyítani, hogy itt a fejlődéshez olyan piacképes képzésekre van szükség, aminek segítségével az itt élő emberek el tudnak helyezkedni, tudnak vállalkozásokat létrehozni, aminek következtében több munkahely jön létre.

Kutatásom célja, ahogy már a dolgozatom elején is említettem, a Balassagyarmat és környékén lévő képzési lehetőségek felmérése, a munkaügyi helyzet feltárása és az ott lakók elégedettségének felmérése. Kutatásom alapján

elmondhatom, hogy a Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. (KIT) munkája és képzései a környéken kiemelkedőek, tevékenységük meghatározó a felnőttképzés szempontjából. Képzési kínálatuk sokszínű, segítségével sokan találnak munkahelyet maguknak. Képzéseik közt megtalálható az élelmiszer eladó képzéstől kezdve műszaki cikk eladó, vendéglátó eladó, szakács, falusi vendéglátó, diétás szakács, ételmezei-vezető, pénzügyi és számviteli ügyintéző, ahogy az interjú során Babcsa József, a KIT balassagyarmati kirendeltségnek vezetője is említette.

Választott módszereim a kérdőív és az interjú voltak. A kérdőívben alapvetően zárt kérdéseket használtam. Mivel konkrét információkra volt szükségem, ezért nem használtam nyílt kérdést. A problémafelvetés során felállítottam a hipotéziseimet, ezek alapján a kutatásom operacionalizálás folyamata alatt meghatároztam azokat a konkrét kérdéseket, melyeket később felhasználtam a kérdőívemben és az interjúban. Ezek során törekedtem arra, hogy a hipotéziseimhez kapcsolódó kérdéseket tegyek fel, hiszen ezen alapul a dolgozatom.

5.2. Balassagyarmat térség képzési lehetőségei

Balassagyarmaton a felnőttképzések szinte teljes kínálatát a salgótarjáni Munkaügyi Központ által kiírt képzések biztosítják. Ezek általában - munkanélküliek bizonyos meghatározott rétegének kiírt - támogatott oktatások. Más meghatározó és sok ember számára elérhető felnőttképzés nincs a városban és a térségben sem. A Munkaügyi Központ által kiválasztott képzőhelyeken zajlik az oktatás, ők szervezik a vizsgákat is. Ezeknek a képzéseknek a díját kifizeti a Központ, és van olyan alternatíva, amikor az oktatásra járó felnőtt ember valamennyi járandóságot - mintegy fizetést – kap az oktatás ideje alatt.

Babcsa József, a Balassagyarmati KIT vezetője tette hozzáférhetővé számomra a 2015. Évi Nógrád Megyei Képzési programok jegyzékét, ebből kiszűrve a Munkaügyi Központ 2015. évre meghirdetett képzései a következők:

- » 7-8. osztályos végzettség megszerzése, 600-700 képzési intervallum, 16 fővel indítható
- » 8. osztályos végzettség megszerzése, 600-700 képzési intervallum, 16 fővel indítható
- » Angol középfokú C típusú államilag elismert nyelvvizsgára felkészítő kezdőknek, 700-750 képzési intervallum, 12 fővel indítható

- » Német középfokú C típusú államilag elismert nyelvvizsgára felkészítő kezdőknek, 700-750 képzési intervallum, 12 fővel indítható
- » C kategóriás gépjárművezetői jogosítvány + Tehergépkocsiveetői alapképzés, hatósági minimum órászámmal, 16 fővel indítható
- » C kategóriás + CE kategóriás gépjárművezetői jogosítvány + Tehergépkocsiveetői alapképzés, hatósági minimum órászámmal, 16 fővel indítható
- » Minősített hegesztő (fogyóelektrodás eljárás), 250-300 képzési intervallum, 16 fővel indítható
- » Bolti hentes, 240-360 képzési intervallum, 16 fővel indítható
- » Elektronikai gyártósori műszerész, 480-720 képzési intervallum, 16 fővel indítható
- » Élelmiszer-, vegyi áru és gyógynövény eladó, 480-720 képzési intervallum, 16 fővel indítható
- » Fogyóelektrodás, védőgázás hegesztő + Minősített hegesztő, 250-300 képzési intervallum, 16 fővel indítható
- » Gépi forgácsoló, 960-1440 képzési intervallum, 16 fővel indítható
- » Gumiabroncs-javító és kerékkiegyensúlyozó, 720-1080 képzési intervallum, 16 fővel indítható
- » Gyermek- és ifjúsági felügyelő, 350-420 képzési intervallum, 16 fővel indítható
- » Idegenvezető, 960-1440 képzési intervallum, 16 fővel indítható
- » Kiadványszerkesztő, 960-1440 képzési intervallum, 16 fővel indítható
- » Sírkö és műkökésztő, 480-720 képzési intervallum, 16 fővel indítható
- » Szakács, 960-1440 képzési intervallum, 16 fővel indítható
- » Szobafestő, 480-720 képzési intervallum, 16 fővel indítható
- » Szociális gondozó és ápoló, 1300-1560 képzési intervallum, 16 fővel indítható

A balassagyarmati képzések listáját átnézve láthatjuk, hogy széles spektrumot ölel fel a képzési terület. Kezdve az általános iskola befejezéséhez hozzásegítő alapképzéstől, a különféle szakmai végzettséget megszerző oktatáson át az államilag elismert nyelvvizsga megszerzéséig. A Munkaügyi Kirendeltségen azt a tájékoztatást kaptam, hogy a képzések nagy százalékát jelenleg 25 éven aluliak részére hirdetik meg. Ennek segítségével a fiatalok előnyösebb helyzetbe kerülhetnek.

Az interjúban a helyi KIT vezetője említette az informatikai képzés hiányát. Ezt alátámasztja a képzési lista is, hiszen nem találjuk ezt a típusú képzést a balassagyarmati listán. A megyei listán egy informatikai képzést találtam (PLC programozó), ezt csak Salgótarjánban, a megyeszékhelyen indítják, csupán 16 fővel. A tanfolyamokon résztvevők számának meghatározása 12-20 fő. Döntő többségében 16 fővel indítják a képzéseket. Ezt kevésnek tartom, hiszen egy egész éves időtartamról beszélünk. Egy hátrányos helyzetű térségben ez a szám véleményem szerint nem elegendő. Ráadásul a célcsoport életkori meghatározása még inkább szűkíti a többi munkanélküli lehetőségét.

A listát a tárgyév előtti decemberben teszik közzé. A képzés lebonyolítására pályázhatnak a képző intézmények január közepéig. Az eredmény kihirdetése márciusban történik. Az ország területéről olyan képző intézmény adhatja be képzési szándéknyilatkozatát a tanfolyamra, akinek erre a törvény által meghatározottan engedélye van. Nem feltétel, hogy a megye területén legyen a székhelye. Amikor megtörtént a képzést végző társaság kiválasztása a konkrét oktatásra, meghatározzák az időpontokat, amikorra be kell fejeződnie a tanfolyamoknak. Ehhez az időponthoz kell alkalmazkodni, és ahhoz képest indítják a kurzust.

A képzésen olyan munkanélküliek tudnak részt venni, akik megfelelnek az előírt feltételeknek. Ez függ a kiírástól. A beiskolázás előtt egy szűrési folyamatban vesznek részt azok, akik potenciálisan alkalmasnak bizonyulnak. Őket a Munkaügyi Kirendeltség kiértesíti, és az egyeztetések után születnek meg a tanulókkal a képzési szerződések. A jelenlegi képzések nagy százalékát 25 év alattiak számára indítják.

Fontosnak tartom ennek a korosztálynak a felzárkóztatását, de véleményem szerint fontos az is, hogy más korosztályoknak is meglegyen a lehetőségük a tanulásra, például az 50 év feletti munkavállalóknak. Nekik korukból adódóan nehéz elhelyezkedniük a munka világában. Úgy gondolom, hogy ebben a térségben sokakat érint ez a probléma. Létezik olyan támogatás, hogyha egy munkáltató 50 év feletti személyt foglalkoztat, akkor a munkavállaló bérét támogatja az állam. Ennek ellenére sem szívesen foglalkoztatnak a munkáltatók ilyen korú dolgozót. Ezen a helyzeten képzések és szemléletváltás segítségével lehetne változtatni.

Ebben a térségben elsőrendű cél, hogy könnyen elérhető módon legyen lehetősége tanulni annak, aki erre hajlandónak mutatkozik. Mint a KIT vezetője is elmondta, a továbbképzésekre is nagy szükség van. Itt azokra kell gondolni, akik egy

bizonyos szakmában dolgoznak. Akik kikerülnek a munkahelyükről, nekik életkortól függetlenül kellene biztosítani az átképzés lehetőségét, így segítve az elhelyezkedést.

A képző intézményeknek az önköltséges képzéseknél figyelniük kell a központi határozatokra, a meghozott törvényekre. Ezekre reagálva tudnak indítani olyan tanfolyamokat, amelyekre ki tudják kalkulálni a jelentkezők létszámát. Pl. az oktatásban, az egészségügyben a kreditpontokat adó képzések, továbbképzések, stb.

A legnépszerűbbek azonban – főként a hátrányos helyzetben lévő területeken – azok a képzések, amikre a hallgatók valamilyen módon támogatást tudnak igényelni, tehát biztosítják számukra a havi jövedelmet, miközben ők tanulnak.

Az önköltséges képzést jellemző módon abban az esetben vállalja a felnőtt hallgató, amikor viszonylag rövid, belátható időszakon belül látja a befizetett tandíj pénzbeli visszatérülését. Emelkedik a fizetése, vagy valamilyen pótlékot kap a megszerzett bizonyítvány bemutatása után.

A képzések sokszínűek, de vásárlóerő hiányában vállalkozásba kezdeni rizikós, sokszor nem lesz belőle fejlődőképes tevékenység, és biztos megélhetést nyújtó alap.

Az ország hátrányos helyzetű régióiban véleményem szerint több, tágabb lehetőséget kell biztosítani a tanulásra, az oktatásra, nagyobb lehetne az állam szerepvállalása a felnőttoktatásban, az 50 év feletti munkanélküliek támogatása és segítése elsődleges cél lehetne. Ezt fokozottan kiemelt programként lehetne bevezetni.

5.3. A Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. (KIT)

A társaság jogelődje a Kereskedelmi Továbbképző és Módszertani Csoport (KTMCS), melyet az akkori Belkereskedelmi Minisztérium 1970-ben hozott létre. Az igények bővülésével folyamatosan változott a cég neve is.

1972-től Kereskedelmi Továbbképző és Módszertani Központ (KTMK) néven működött. Alapításakor tevékenységét a kereskedelemben és vendéglátásban dolgozó felnőttek képzése jellemezte, majd 1973-74-es tanévtől már szaknyelvi tanfolyamokat is szervezett ugyanezen csoportoknak, 1976-77-es tanévtől az idegenforgalomban dolgozóknak is kínált képzési lehetőségeket.

1979-től Belkereskedelmi Továbbképző Intézet. Betanító jellegű tanfolyamokkal bővült a kínálat. 1987-ben az intézet átalakult és Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Vállalat (KITV) néven profitorientált, állami tulajdonú

vállalat jött létre. 1988-tól KITV végzi a belkereskedelmi szakmai nyelvvizsgáztatást.

A 80-as években a konkurencia arra készítette a KITV- t, hogy országos képviseleti hálózatot létesítsen. Így kielégíthette a környéken lévő növekvő képzési igényeket.

1991. december 31.-én privatizálták a KITV- t, így megalakult a Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. (KIT). A Privatizálás oka a konkurencia erősödése és a munkanélküliség folyamatos növekedése. A cégbíróság 1992-ben jegyezte be, cégformáját tekintve Korlátolt Felelősségű Társaság.

A társaság elismertségét jelzi, hogy a Felnőttképzési Vállalatok Szövetségének minősített tagja.

A KIT központi, fejlesztő és szolgáltató tevékenységet lát el. Évente a KIT Kft. államilag elismert képzést nyújtó tanfolyamain országosan 6-8 ezren vesznek részt. Ezzel igen jelentős szerepet vállal a munkanélküliek, a pályakezdők és a pályamódosítók elhelyezkedési esélyeinek növelésében.

A KIT fő tevékenysége a felnőttképzés területén az idegenforgalom és a vendéglátás szakmai oktatása. Kínálatuk folyamatosan bővül az agrárium, pénzügy és más ágazatok felé. Szakmai képzésük általános és szakmai nyelvi képzéssel egészül ki. Akkreditált nyelvvizsgaközpontjukban lehetőség nyílik az államilag elismert KITEK kereskedelmi szakmai nyelvvizsga megszerzésére az idegenforgalom, a vendéglátás, a kereskedelem és a külkereskedelem szakirányokban. Vizsgahelye az ITK Origo általános nyelvvizsga rendszernek is. A cég komplex oktatási szolgáltatásként létrehozta a KIT Oktatási Struktúrát. Ajánlata átfogja a különböző szintű szakképzési formákat, így az iskolarendszerű közép-felsőfokú képzést (VIK- Vendéglátó, Idegenforgalmi és Kereskedelmi Középiskola és Szakiskola), az iskolarendszeren kívüli felnőttképzést, valamint a szakmai vizsgáztatást, továbbá a nappali és levelező rendszerű felnőttoktatást. Kínálatuk kiterjed a nyelvoktatásra, az általános és szakmai nyelvvizsgáztatásra és a pedagógus továbbképzésre.

Mottójuk: „Minőségi szolgáltatással partnereinkért”.

A KIT, mint intézményi akkreditációval, újabb nevén felnőttképzési engedéllyel rendelkező, felnőttképzést folytató vállalkozás, felnőttképzési, oktatási, szakképzési tevékenysége jogelődjeivel együtt több, mint 3 és fél évtizedes múltra

tekint vissza. A KIT figyelemmel gazdasági tevékenységének méreteire az egyik legnagyobb szakképző, továbbképző gazdasági vállalkozás.

Budapesti székhelye mellett mind a hét tervezési, statisztikai régióra, ezen belül a fővárosra és minden megyére kiterjedő országos hálózattal és képviselettel rendelkezik. Működése során gazdaságos, kiegyensúlyozott és eredményes volt, biztosította tevékenységének személyi, tárgyi és anyagi feltételeit. Az egész ország területére kiterjedő megyei képviseleti hálózat működik 19 helyen. Ezek közül az egyik a Nógrád megyei képvisellete, amely Balassagyarmaton működik, és ahol én is beszereztem a szakdolgozatom megírásához szükséges információkat. A balassagyarmati képvisellet pontos címe 2660 Balassagyarmat, Régi Malom utca 2, a képvisellet vezetője Babcsa József, akivel a kutatásom során interjút készítettem saját szakmai tapasztalatairól és az intézet működéséről, kialakulásáról.

A KIT Oktatási Struktúrája és fő tevékenységei

A Felnőttképzési Akkreditáló testület által kiadott akkreditációval, majd 2013 szeptemberétől felnőttképzési engedéllyel rendelkező képző intézet elsődleges tevékenysége az iskolarendszeren kívüli alap, közép és felsőfokú szakemberképzés az ISO 9001:2000 szabvány szerinti minőségirányítási rendszer követelményeinek megfelelően.

A gazdasági vállalkozás a tankötelezettségüket teljesítő korosztálytól az aktív életkor végéig fogadja a betanító, szak és továbbképzésre, illetve szakmai és általános nyelvi képzésre jelentkező felnőtteket. A KIT a piaci igényel változásához igazodva jelenleg 6 szakmacsoportba tartozó, 89 államilag elismert szakképzést nyújtó szakmai képzési programot kínál az érdeklődőknek, amely kiegészül a szakmai továbbképzésekkel, céltanfolyamokkal, készségfejlesztő programokkal, valamint az akkreditált pedagógus továbbképző tanfolyamokkal. A cég a felnőttképzésben résztvevőknek többféle, a foglalkoztatást elősegítő képzési szolgáltatást is nyújt.

Nappali rendszerű intenzív, hagyományos tanfolyami, továbbá tanfolyami felkészítéssel kombinált irányított és egyéni formában érhetőek el a szolgáltatások.

A KIT egyéb tevékenységeivel alapvetően az oktatási, szakképzési tevékenység háttérének megteremtését, a szakemberképzés tárgyi feltételeinek biztosítását, az egyes szakmai területekhez illetve az oktatási tevékenységhez kapcsolódó módszertani kutatásfejlesztést, tan- és szakkönyvkiadást, szakmai

továbbképzést, általános és szakmai idegen nyelvi képzést és szakmai vizsgáztatást szolgálja.

Az itt tanuló munkanélküli felnőttek kérhetik az illetékes Munkaügyi Kirendeltség támogatását, ezen kívül a résztvevőknek van lehetőségük a felnőttképzés egyéb támogatási formáinak igénybevételére is. A képzésben résztvevő nem támogatott felnőttek számára lehetőséget biztosítanak részletfizetési kedvezmény igénybevételére.

A szakképzési tevékenység személyi feltételeit mintegy 107 főállású és átlagban 700 egyéb jogviszonyú munkatárs és oktató rendszeres alkalmazása biztosítja országshoz, akik szakmájuk elismert elméleti és gyakorlati szakemberei.

A KIT az OKJ életbe lépése óta folyamatosan rendelkezik vizsgaszervezési jogosultsággal. Jelenleg mind a hét statisztikai-tervezési régióra kiterjedően, 62 államilag elismert szakképzés tekintetében jogosult a szakmai vizsgák megszervezésére és lebonyolítására.

A szakmai képzésben egyre nagyobb szerepet kap a szakképesítések európai egyenértékűségének és konvergálhatóságának a követelménye, melynek egyik alapfeltétele a használható idegennyelvtudás. Mint már korábban írtam, a KIT a szakmai idegen nyelvi képzés és vizsgáztatás egyik jelentős központja. A szakképző tanfolyamokhoz kapcsolódóan, illetve a kereskedelemben és turizmusban dolgozók részére több, mint 2 évtizede végez általános és szakmai nyelvtanítást, melynek eredményességét saját fejlesztésű nyelvkönyvek segítik. A hallgatóknak lehetőségük van 5 idegen nyelvből alap, közép és felsőfokon ITK Origo általános nyelvvizsgát tenniük. A KIT kifejlesztette és akkreditáltatta a KITEX szakmai nyelvvizsga rendszerét. A KIT Szakmai nyelvtanítási és Vizsgaközpont jogosult a KITEX Kereskedelmi és szakmai nyelvvizsga szervezésére alap, közép és felsőfokon, angol és német nyelven. 13 vizsgahelyen a belkereskedelem, a külkereskedelem, a vendéglátás és az idegenforgalom szakirányokban.

A KIT üzleti stratégiájának fontos eleme, hogy saját fejlesztésű, korszerű tananyaghatárat biztosít a hallgatók számára. Az elmúlt 10 évben 165 új nyelv és szakkönyv elkészítésével, a saját nyomdai kapacitás útján történő kiadásával gondoskodott a cég a szakképzés oktatási feltételeinek javításáról. Számos, a cég által kifejlesztett könyv tankönyvvé lett nyilvánítva.

A KIT- nél jelentős szakmai fejlesztő munka folyik a cég fő profiljához kapcsolódóan. A cég az Országos Képzési Jegyzékben szereplő szakképesítések közül közel száz képesítés programját fejlesztette ki.

A KIT a szakképzés tartalmi, tárgyi és szervezeti feltételrendszerének fejlesztésében, az oktatási és vizsgaszervezési tevékenységben rendkívül széles körű hazai kapcsolatrendszerrel rendelkezik.

A kiépített kapcsolatrendszer kiterjed az országos hatáskörű szakmai és felügyeleti szervekre és szervezetekre, a munkaügyi központokra, a kamarákra és szakmai szövetségekre, a tudományos társaságokra és szakmai egyesületekre, a pedagógiai intézményekre, valamint számos hazai oktatási intézményre, gazdálkodó szervezetre. A KIT a Felnőttképzők szövetségének, a Nyelviskolák Szakmai Egyesületének, valamint a Magyar Könyvvizsgálói kamarának minősített oktatási intézménye.

5.4. Interjú a Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. helyi képviselőjének vezetőjével, Babcsa Józseffel

Babcsa Józseffel, a helyi KIT vezetőjével készítettem interjút.

Az interjú 2015. április 16.-án kezdődött délelőtt 10 órakor.

A beszélgetés első kérdésköre a személyes kötődésről és a karrier alakulásáról szólt. 1973-ban került a városba Babcsa József. Feleségének szülővárosa ez a hely, és ő ide költözött a házasságkötés után. Karrierje itt indult. A diploma után első munkahelye a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakmunkásképző. A közoktatási rendszerben tanárként, nevelőtanárként, igazgatóhelyettesként majd igazgatóként szerzett tapasztalatok alapozták meg a felnőttképzésbe való áttérési irányt. Óraadó tanárként került a felnőttképzésbe, dolgozott a KIT jogelődjénél. A Nógrád megyei és a balassagyarmati KIT fuzionálásakor vált a kirendeltség megyei vezetőjévé. Képzettségeit is felsorolta:

„Képzettségeimet illetően Kereskedelmi üzemgazdász vagyok (a BGF-en végeztem), gazdasági szaktanár vagyok (a BGF-en végeztem), közoktatás vezető vagyok (a budapesti Műszaki egyetemen végeztem), művelődés - és oktatásszociológus vagyok (az ELTÉN végeztem), és közigazdász vállalkozás szakos közigazdász tanár vagyok, (a Budapest Corvinus Egyetemen végeztem). „

Szent hitvallása lett az az élethosszig tartó tanulás, a felnőttoktatás szervezetté tétele és az ebben való személyes részvétel. Az irányokat a gazdaságfejlesztés igényei szerint kell meghatározni, ez adja meg a munkaerő struktúra alapját. A felnőttek rendszeres tovább- illetve átképzése, ezek iránya állami feladat. Az állam érdekeit figyelembe véve, és az állam hathatós beavatkozásának segítségével kell végezni ezt a munkát.

Vezető Úr elmondta, hogy a KIT elődje még a rendszerváltás előtti időszakban jött létre, akkor a Belkereskedelmi Minisztérium tudományos osztályának továbbképző intézeteként működött. Az idők folyamán több átalakuláson ment keresztül, ahogy ezt már az előzőekben említettem. Jelenlegi Kft. formáját kb. 6 évvel ezelőtt alakították ki. Jelenleg a Budapesti Kommunikációs Főiskolával egy intézményrendszert alkotnak.

A képzések gyakorlati megszervezésében, lebonyolításában szabad kezet kap, az ő döntései nagyban hozzájárulnak a sikeres vizsgákhoz. A képzésszervezés lebonyolítása a következőképp működik:

„A Munkaügyi Központ által kiírt képzési jegyzék adott, abból választhatunk. Ez mindig a tárgyév előtti decemberben jelenik meg. A pályázat beadási határideje mindig január közepe. Erre a kiírásra az ország bármely részéből pályázhatnak. Márciusban van az eredményhirdetés, ekkor tudjuk meg, hogy milyen képzést ki szervezhet. Hogy a megnyert képzések közül mi mit indítunk, azt itt a képviselő dönti el. Azt, hogy milyen önköltséges képzést indítunk, azt is mi döntjük el.”

Tehát a pályázatok nagyrészt támogatottak, és legtöbbször meg is nyerik a tanfolyam lebonyolításának lehetőségét. Jelenleg a Budapesti Kommunikációs Főiskolával közösen megnyertek egy pályázatot, aminek keretében pedagógus továbbképzés zajlik a városban, amit helyi szinten a KIT szervez és bonyolít. A tanfolyamot összesen 6 csoport végzi el 2015 júniusáig. Az országos KIT központja 19 megyei és egy fővárosi képvisellettal látja el az aktuális felnőttképzési feladatokat. Minden kirendeltségen megvan a képzéshez szükséges intézmény, az infrastruktúra, a kapcsolati tőke. Ha van saját elképzelés, ötlet, annak megvalósításában egyeztetés után szabad kezet kapnak a képviseltek vezetői.

Az a véleménye, hogy a munkaerőpiaci igény és a képzések összehangolása sokszor nincs szinkronban egymással, erről a kérdéstről a későbbiekben, az interjú és a kérdőív összehasonlítása során még említést teszek.

Balassagyarmaton helyi szinten a Munkaügyi Kirendeltséggel közösen a következő képzéseket szervezik: élelmiszer eladó, műszaki cikk eladó, vendéglátó eladó, szakács, falusi vendéglátó, diétás szakács, élelmezésvezető, pénzügyi és számviteli ügyintéző.

Ezek támogatott tanfolyamok. Nagyon pozitívan nyilatkozott a Munkaügyi Központ döntéseiről a képző intézmények kiválasztásával kapcsolatosan. Elmondta, hogy igen, fontos az összeg nagyságrendje, amiért elvállalják a képzés lebonyolítását. Viszont nem ez az elsődleges szempontja a Központnak. Az oktatás színvonalára, a minőségre is nagyon odafigyelnek. Ezt pozitívumként említette.

Az önköltséges képzéseknél nagyon kell figyelni. Előfordult olyan eset, amikor 12 fő jelentkezett és csak 6 fővel tudták elindítani a tanfolyamot, mert visszalépett a többi jelentkező. A KIT már nem mondhatta vissza a kurzust, így az veszteséges lett, hiszen a tanár óradíja nem változott attól, hogy 6 vagy 12 főnek tart órát.

A hallgatói visszajelzésekkel kapcsolatban megtudtam, hogy a személyes kapcsolaton kívül van kérdőívük, amit kitöltetnek a diákokkal a tanfolyam végén. Ezek általában pozitív visszajelzések. Ez fontos a minőségbiztosítás szempontjából. A hallgatók visszajelzései fontosak a képző intézmény számára. Munkájukról az ő szempontjukból értékelést kapnak. A tanulói visszajelzés fontos, de a vélemények nemcsak itt hangzanak el. Mivel Balassagyarmat kis város, az emberek nagy része ismeri egymást, itt szájhagyomány útján is terjednek a hírek. A KIT-nek jó híre van a városban. Ha valaki ide jár tanfolyamra, biztos lehet benne, hogy felkészült, empatikus oktatók fogják tanítani. A szakmájukban elismert szakemberektől tanulhatják meg a szakmai készségeket, akik alaposan felkészítik a vizsgára a hallgatókat. A szakmai oktatáson felül az empátia is elsődleges, mert a felnőtt hallgatónak - akinek már családja, eltartandó gyermekei vannak, mindig több feltételt kell figyelembe vennie.

A másik útja a visszajelzésnek, amikor egy hallgató elhelyezkedik a megtanult tudással. Ezért van pozitív megítélése annak, amikor a tanfolyam gyakorlati oktatási részét a ténylegesen működő intézményben töltik a tanulók. Többször van olyan eset, amikor a hallgatók a gyakorlati helyükön kapnak állást.

Akkorra már megismerik egymást, és nem akkora kockázat a munkáltatónak, mintha ismeretlen embert kellene alkalmaznia, nincs nagy kockázat, nem kell munkaszerződéssel elköteleznie magát egyik félnek sem. A Továbbképző Intézet vezetője is támogatja ezt a megoldást.

A képzés végén elhelyezkedni tudók aránya ritkán haladja meg a 30 %-ot. Vannak, akik a tudás birtokában vállalkozásba kezdenek, tehát vállalkozási hajlandóság alakul ki bennük a képzés során. A vállalkozóvá válás jelenleg eléggé kockázatos a városban. Nincs olyan fizetőképes kereslet, amire biztosan lehetne építeni a megélhetést. A működő tőke nem jelent meg a környéken, nem indult meg a gazdasági fejlődés.

A KIT vezetőjének az a véleménye, hogy nem mutat pozitív fejlődést a térség munkaügyi helyzete. Nem látja a működő tőke megjelenését. Ez akadályozza a gazdasági fejlődés megindulását, ami alapja lenne a munkaügyi helyzet pozitív változásának. Ez az állítás cáfolja meg a második hipotézisemet, miszerint H2 Balassagyarmat térség munkaügyi helyzete pozitív fejlődést mutat az évek során.

A képzési palettát elég szélesnek látja, ami próbál igazodni az új helyzetekhez. Ezzel a válasszal megcáfolta az első hipotézisemet, miszerint H1 Nógrád megye Balassagyarmat térségében van elég felnőttképzési lehetőség. Arról is beszél, hogy nem szabad elfelejtenünk, azt hogy Nyugat-Nógrád Megye mutatói mindenben a legutolsók, de legalábbis azok között van.

Utolsó kérdésként arról érdeklődtem, hogy melyik képzést választaná a KIT választékából. Ő a terciér szektorból választana. Abból bármelyiket. A szakács, a vendéglős lehet talán a kitörési pont, ez a szektor a legmobilisabb, ez reagál legérzékenyebben a jövedelmek változására, itt látszik legelőször a fejlődés megindulása. Választana még az informatikai képzések közül is, de olyanokat nem talál a kínálatban.

Az interjú során megismertem egy embert, aki egészen fiatal korától kezdve elkötelezte magát a felnőttek oktatásának, képzésének. Abban az időben ennek fontosságát még nagyon kevesen ismerték fel az országban. Ő már akkor is tudta, hogy tanulni, fejlődni kell életünk során. Az iskolapadból kikerülve tovább kell fejleszteni az ott megszerzett tudást. A világ fejlődik, változik, nekünk is vele kell fejlődnünk, változnunk. A kíváncsiságot meg kell tudnunk tartani magunkban. Ezzel tartjuk meg a rugalmasságot, a fiatalosságot. Erre tökéletes az ő példája, mert egy örök fiatal, rugalmas, az élet változásaihoz könnyen alkalmazkodó embert ismertem

meg a beszélgetés során. Telefonál, szervez, intéz, örök mozgásban van. Fiatalokat megszügyenítő lendülettel végzi a dolgát.

A másik, amit még fontos tulajdonságként vettem észre, a segítő szándék. Hozzá bátran fordulhatnak, mindenkinek önzetlenül, legjobb tudása szerint segít. Ha ő maga esetleg nem tudja megoldani a kérdést, meg tudja mondani, ki tud segíteni. Széles ismeretségi köre van, sokan ismerik.

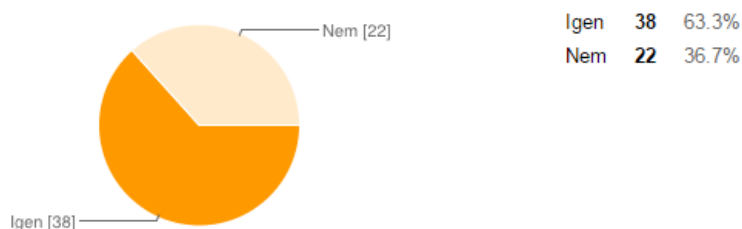
5.5. Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. hallgatói kérdőív

A kérdőívemet 60 fő töltötte ki, ők mind munkanélküliek. A mintavétel személyesen történt, 2015. április 16.-án reggel 10 órára bementem a Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. balassagyarmati kirendeltségébe, itt a képviselő vezetőjével elkészítettem az interjút. Ott hagytam az irodán a kérdőívemet, ezeket ők a hét folyamán az oda érkező hallgatókkal kitöltették. Miután hazaértem, az adatokat felvittem a google táblázatkezelő programjába, ennek segítségével kaptam meg az alábbi grafikonokat.

A kérdések elején szerepelnek a hallgatók személyes adatai, ezek alapján elmondhatjuk, hogy a kitöltők átlagéletkora 32 év volt. 23-an voltak 18 és 30 év között, 25 fő volt 30 és 40 év között, 40 év fölött pedig 12 fő töltötte ki a kérdőívemet. A kérdőívet kitöltők átlagéletkora 32 év.

A válaszadók nagy többsége nő volt, mindössze 8 fő, azaz a kérdőívet kitöltő hallgatóknak mindössze 13%-a férfi. Ez alapján elmondhatjuk, hogy a felnőttképzésben a nők nagyobb számban vesznek részt.

Van eltartott gyermek a családban?



7. ábra Saját készítésű ábra, Van eltartott gyermek a családban?

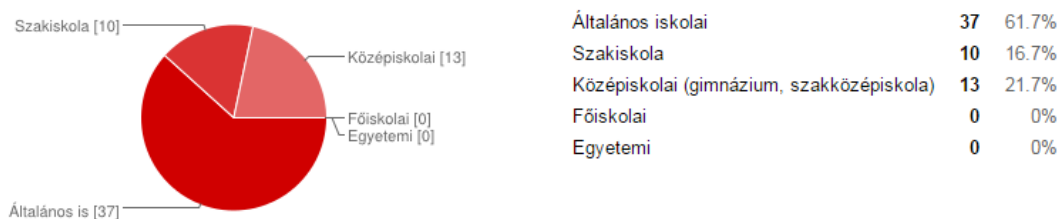
Fontosnak tartottam megkérdezni, hogy van-e eltartott gyermek a kitöltő családjában, hiszen a jövedelem kiesésével a gyermek egészsége, ellátása és egzisztenciális biztonsága komoly veszélybe kerülhet. A munkanélküliség, ahogy

korábban is említettem, a családnak és a hozzátartozóknak is komoly egzisztenciális krízis. Ahogy az ábrából leolvashatjuk, a válaszadók 63,3%-ának a családjában van eltartott gyermek. Ezeknek a hallgatóknak 33 év az átlagéletkoruk, közülük 2 fő 20 éves, 6 fő 25-30 év között van, a többi 31 fő pedig 31 és 50 év közötti. A kitöltőink közül a 16 fő, aki 31 év alatti és még nem vállalt gyermeket, ennek értelmében elmondhatjuk, hogy alacsony a gyermekvállalási hajlandóság 31 év alatt.

A kérdőívben szerepelt az a kérdés, hogy a hallgató dolgozott-e már korábban. 62% dolgozott, 38% pedig még nem dolgozott, tehát eddig munkanélküli volt, vagy esetleg kisgyermekkel volt otthon, vagy nem is kellett dolgoznia, így is biztosítva volt számára az anyagi háttér. Azok közül, akik nem dolgoztak korábban, 91%-uk nő. Egy 19 és egy 20 éves férfi töltötte ki a kérdőívet, akik még nem dolgoztak korábban. Mindkettejüknek középiskolai végzettségük van, tehát ők valószínűleg az érettségi utáni évükben vannak, és nem terveznek továbbtanulni főiskolán vagy egyetemen, vagy esetleg nem vették fel őket, és ezért most munkanélküli státuszban vannak, és még nem találtak számukra megfelelő munkahelyet.

A gyermekkel rendelkező családok közül 6 fő végezte el a középiskolát, 7 főnek van szakiskolai végzettsége. 25 fő általános iskolai végzettséggel rendelkezik, közülük 14 fő még egyáltalán nem dolgozott korábban, a legidősebb ilyen kitöltő 36 éves nő. A középiskolai végzettséggel rendelkezők száma is igen kevés, mindössze 13 fő. Nagy részük 35 év alatti, átlagéletkoruk 31 év.

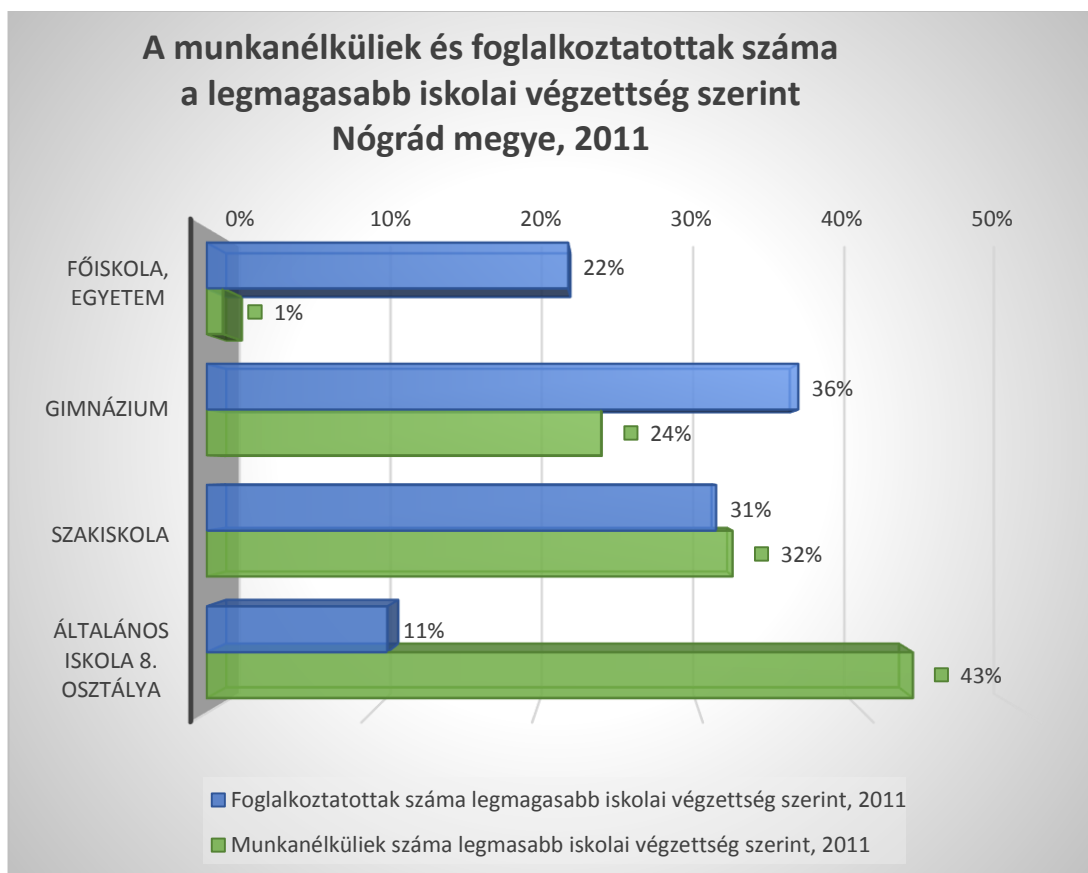
Milyen iskolai végzettséggel rendelkezik?



8. ábra: Saját készítésű ábra, Milyen iskolai végzettséggel rendelkezik?

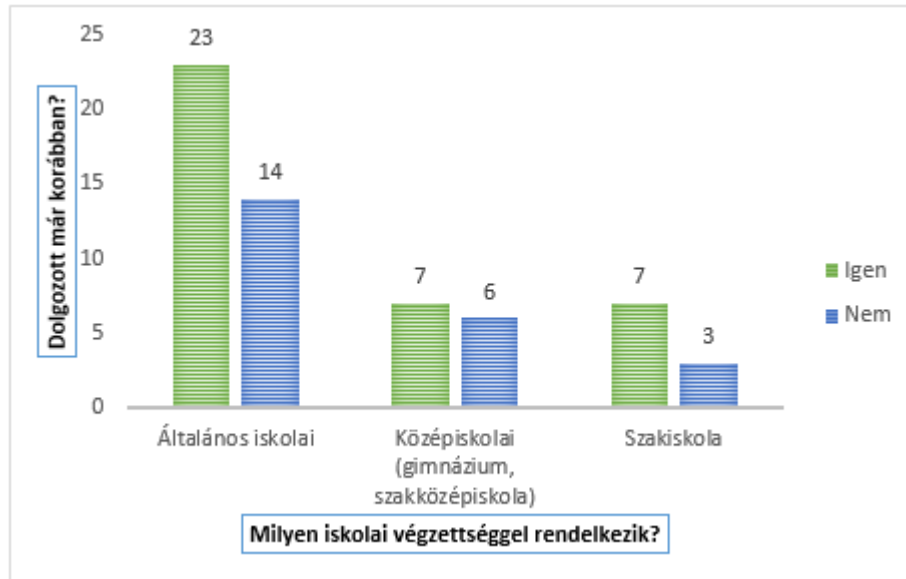
A negyedik hipotézisem úgy szól, hogy H4 Nógrád megyében alacsony az iskolázottság. Az előző ábra alapján általánosan elmondhatjuk, hogy a Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. balassagyarmati kirendeltségében tanulók nagy százaléka, a kitöltők közül 61% csak általános iskolai végzettséggel rendelkezik, számukra az elhelyezkedés az alacsony iskolázottság miatt komoly problémát jelenthet.

Számomra meglepetést okozott, hogy nincs olyan a hallgatók között, aki főiskolai vagy egyetemi végzettséggel rendelkezik. Az intézet vezetőjét megkérdeztem, és ő is megerősítette ezt az adatot, elmondása szerint általában nem szoktak munkanélkülieknek szervezett képzésre beiratkozni a felsőfokú végzettséggel rendelkezők.



9. ábra: Saját készítésű ábra, A munkanélküliek és foglalkoztatottak száma, Adatok forrása: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat

A 2011-es adatok alapján láthatjuk, hogy Nógrád megyében a felsőfokú végzettséggel rendelkezők körében nagyon alacsony a munkanélküliség, mindössze 1%, viszont a foglalkoztatottak közül a megyében csak 22%-nak van főiskolai vagy egyetemi végzettsége, ez igen kevés. Általánosan elmondhatjuk, hogy Nógrád megyében alacsony az iskolázottság. A munkanélküliek 43 %-a, akik általános iskolai végzettséggel rendelkeznek, feltehetően emiatt nem tudnak elhelyezkedni a munkaerőpiacon. Ezek az adatok mind bizonyítják a 4.hipotézisemet. Ezek alapján kijelenthetjük, hogy Nógrád megyében alacsony az iskolázottság.



10. ábra: Saját készítésű ábra, Kimutatás

Készítettem egy kimutatást az Excel táblázat segítségével, amiben összevettem a korábbi munkahely meglétéről szóló kérdést a legmagasabb iskolai végzettség kérdésével. A legmagasabb azoknak a száma volt, akik általános iskolai végzettséggel rendelkeznek, és dolgoztak már korábban, őket követi azoknak a száma, akiknek szintén általános iskolai végzettségük van, de nem dolgoztak még korábban. Megegyezik azoknak a száma, akik középiskolai vagy szakiskolai végzettséggel rendelkeznek, és dolgoztak már korábban.

Milyen képzés érdekelné önt?

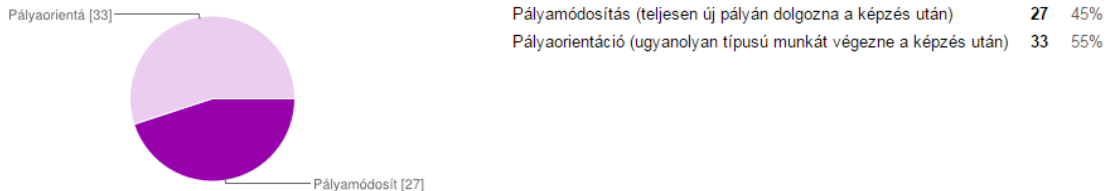


11. ábra: Saját készítésű ábra, Milyen képzés érdekelné önt?

Következő kérdésem az volt, hogy a hallgatót milyen képzés érdekelné. Itt négy féle válaszlehetőség volt. A hallgatók közel 37%-át szakképesítést adó OKJ-s képzés érdekelné, hiszen ezzel akár el is tudnának helyezkedni. 33% jelölte meg a nyelvi képzést, itt lehet indok esetleg a külföldre utazás, a külföldi munkavállalás célja is. Egy későbbi kérdéssel érdekes összefüggést figyelhetünk meg. Az utolsó előtti kérdésem az volt, hogy a hallgató keres-e munkát a térségen kívül. A hallgatók 40%-a keres munkát a térségen kívül is, 21% el is költözne egy állás miatt. Az előbbi

kérdésben a nyelvi oktatást választó hallgatók, tehát a 20 főből 8 fő, azaz a 40% az, aki akár el is költözne egy állás miatt, vagy inkább az ingázást választaná, tehát bennük esetleg megfordulhat a külföldre költözés gondolata is. Szlovákia közelsége miatt esetlegesen a határ túl oldalán is vállalhatnának munkát, ha lenne szlovák nyelvi ismeretük.

Pályamódosítás vagy pályaeorientáció miatt vesz részt a képzésen?

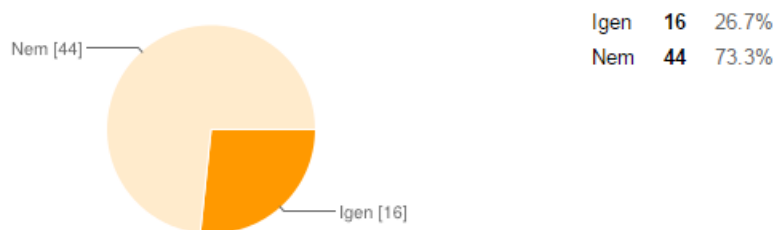


12. ábra: Saját készítésű ábra, Pályamódosítás vagy pályaeorientáció miatt vesz részt a képzésen?

Fontosnak tartottam megkérdezni, hogy a jelenlegi képzésének célja pályamódosítás vagy pályaeorientáció. Itt 45-55% volt a hallgatók aránya, kicsit többen jelölték azt a választ, hogy pályaeorientáció miatt vesznek részt a jelenlegi képzésen, tehát a többség ugyan azon a pályán maradna, nem szeretne váltani, viszont szüksége van képzésre, hogy fejlessze tudását.

A következő kérdésben arra voltam kíváncsi, hogy az eddigi tanulmányaitól mennyiben tér el ez a képzés, amin jelenleg most részt vesz. Válaszlehetőségeknek megadtam, hogy teljesen / eltér, de nem jelentősen / semennyire. Mindhárom választ közel egyforma számban jelölték, tehát olyannal is találkozhatunk, aki teljesen új pályán dolgozik majd a képzés után, van, aki inkább ugyanazon a pályán, csak képzettebben, és olyan is van, aki az eddigihez hasonló pályán dolgozik majd, de nem ugyan azt a munkakört végzi esetleg.

Ön szerint megegyezik a képzési kínálat a munkaerőpiac igényeivel?

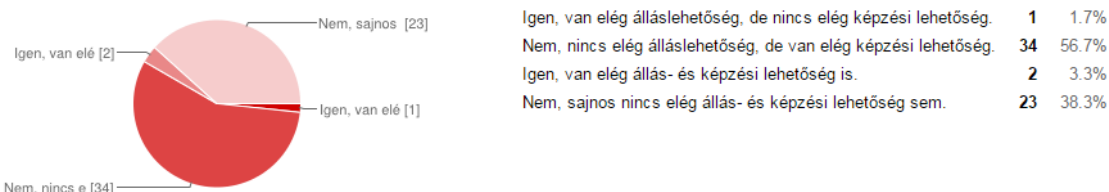


13. ábra: Saját készítésű ábra, Ön szerint megegyezik a képzési kínálat a munkaerőpiac igényeivel?

A következő kérdésben arra voltam kíváncsi, hogy a hallgatók szerint megegyezik-e a képzési kínálat a munkaerőpiac igényeivel. A válaszok az ötödik hipotézisemet bizonyítják, miszerint H5 Balassagyarmat térségében nincs összhangban a munkaerőpiac igénye a képzési kínálattal. Erre a kérdésre 73%-ban nemleges választ kaptam. Azt gondolom, hogy ennek az az oka, hogy a válaszadó hallgatók munkanélküliek, és sajnos úgy érezhetik, hogy a képzés után sem fognak tudni elhelyezkedni, esetleg a képzési kínálatban nem találták meg a számukra megfelelő képzést. Informatikai képzés például egyáltalán nincs a térségben és a Munkaügyi Kirendeltség sem hirdet meg ilyen képzést, pedig, mint azt egy korábbi kérdés eredményéből megtudhatjuk, a hallgatók 33%-át érdekelné.

Ekkor beszélhetünk a munkakeresés folyamatában megvalósuló kiegészről. Ez a sok elutasításnak, a megbecsültség hiányának, az erőfeszítések kudarcba fulladásának, a sok érzelmi megterhelésnek a hatása. Reménytelennek érzi magát az álláskereső, önértékelése negatív irányba változik, krónikus fáradtság lesz úrrá rajta és teljesítménye is csökken.

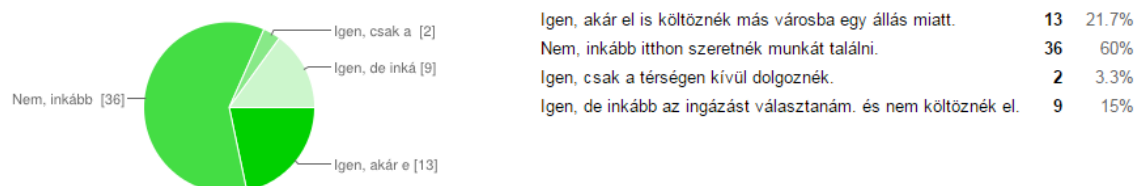
Ön szerint van elég álláslehetőség és képzési lehetőség a térségben?



14. ábra: Saját készítésű ábra, Ön szerint van elég álláslehetőség és képzési lehetőség a térségben?

Következő kérdésem úgy hangzik, hogy 'Ön szerint van elég álláslehetőség és képzési lehetőség a térségben? A kitöltők 5%-a gondolja úgy, hogy van elég álláslehetőség. Ez összesen 3 fő, közülük egy fő szerint nincs elég képzési lehetőség. A többi kitöltő szerint, tehát 95%-uk szerint nincs elég álláslehetőség, 23 fő szerint nincs elég álláslehetőség és képzési lehetőség sem a térségben.

Ön keres munkát a térségen kívül?



15. ábra: Saját készítésű ábra, Ön keres munkát a térségen kívül?

Harmadik hipotézisemet, mi szerint H3 A munkavállalók a térségen kívül keresnek munkát. cáfolja meg a hallgatók következő kérdésre adott válasza. A hallgatók 60%-a nem keres munkát a térségen kívül, még ha a térségben nincs is elég álláslehetőség, mert nem szeretne elköltözni. Számomra ez meglepő, hiszen munkalehetőség szempontjából esetleg Budapesten vagy az ország más nagyobb városaiban szerencsésebb a helyzet, a munkahelyek szám a magasabb. Ez a válasz azt bizonyítja, hogy Balassagyarmaton és a térségben lakók nem szívesen költöznének el, szeretik ezt a várost. Fontos nekik, hogy a családjuk, barátaik környezetében legyenek, még ha munkahely jelenleg nincs is számukra.

Ha valaki mégis úgy döntene, hogy a térségen kívül vállal munkát, az is akadályokba ütközik. A városban és a környező településeken lévő ingatlanok nehezen eladhatóak. Több olyan ismerősöm is van, aki évek óta árulja az ingatlanját, de mivel nem tudja eladni, ezért nem tud elköltözni a térségből. Kiadni sem lehet az itt lévő házakat, nincs rá fizetőképes bérlő a munkahelyek hiánya és az alacsony fizetés miatt.

Korábban megkérdeztem a hallgatóktól, hogy szerintük van-e elég állás és képzési lehetőség a térségben. Azok közül, akik itt azt válaszolták, hogy nem keresnek munkát a térségen kívül, tehát 36 főből 34 fő válaszolta korábban azt, hogy nincs elég álláslehetőség a térségben. Tehát úgy gondolják, hogy nem fognak tudni elhelyezkedni a munkaerőpiacon, ám a 36 fő közül 96 % mégis inkább otthon maradna, és nem is keres munkát a térségen kívül.

A válaszadók 21%-a akár el is költözne egy állás miatt. Közülük egy fő jelölte azt a választ, hogy ennek ellenére szerinte van elég állás és képzési lehetőség is. Ez a hallgató 21 éves, nyelvi képzés érdekelné, és középiskolai végzettséggel rendelkezik, feltehetően a külföldre utazás, esetlegesen a továbbiakban egy külföldi munka és a külföldi letelepedés is szimpatikus lehetne számára.

Milyen anyagi forrásból vesz részt a képzésen?



16. ábra: Saját készítésű ábra, Milyen anyagi forrásból vesz részt a képzésen?

Utolsó kérdésként feltettem, hogy a hallgatónak megfelel-e a képzés időbeosztása, itt 95%-ban igennel válaszoltak. Mivel a hallgatók nem dolgoznak, feltehetően tudnak időt szakítani a képzésre. 2 fő jelölte meg, hogy számukra nem megfelelő az időbeosztás, egyiküknek van eltartott gyermeke, neki valószínűleg családi elfoglaltsága miatt nehéz összeegyeztetni a képzést és a magánéletét.

5.6. Az interjú és a kérdőív összehasonlítása

Az interjú és a kérdőív összehasonlításában 3 kérdésre fogok összpontosítani, hiszem 3 olyan kérdés volt, amit mind az interjúban mind pedig a kérdőívben szerepelt. Az első ilyen Ön szerint megegyezik a képzési kínálat a munkaerőpiac igényeivel? A kérdőívben a kitöltők 73%-a nem-leges választ adott, hasonló választ kaptam erre a kérdésre az interjúban is. Az interjúalanyom szerint az ország gazdasága még nem tart azon a szinten, hogy ez az összhang megvalósuljon. Nincsenek meg az ehhez szükséges valós, elfogadható információk. Vannak trendek és mutatók, amik alapján dolgoznak, de ő úgy gondolja, hogy ennek kialakítása még „a jövő zenéje”. Ez az összehasonlítás alátámasztja az ötödik hipotézisemet, mi szerint H5 Balassagyarmat térségében nincs összhangban a munkaerőpiac igénye a képzési kínálattal. Azt is látnunk kell, hogy a hallgatók maximum 30%-a tud elhelyezkedni a képzés után. Ez nagyon fontos adat, hiszen ebből is látszik, hogy a Munkaügyi Központ nem mindig a munkaadók igényei szerint hirdeti meg a képzéseket. Ha így lenne, akkor nagyobb százalékban tudnának elhelyezkedni a munkavállalók a képzés után.

A következő kérdés, ami a kérdőívben és az interjúban is egyaránt szerepelt arról szólt, hogy elegendő-e a képzési lehetőségek száma. Első hipotézisem úgy szól, hogy H1 Nógrád megye Balassagyarmat térségében van elég felnőttképzési lehetőség. A hallgatók 60%-a gondolja úgy, hogy van elég felnőttképzési lehetőség, és ahogy az interjúban is láthattuk, a KIT vezetője is így tapasztalta, tehát ezekből az adatokból elmondhatjuk, hogy ez a hipotézis teljesült, tehát Balassagyarmat térségében van elég felnőttképzési lehetőség. Ennek ellenére vannak olyan képzések, amik sajnos sehol nem indulnak, de a képzéseken részt vevők és a szervezők szerint sem okoz ez komoly problémát.

Az anyagi támogatásról szóló kérdést is feltettem a hallgatónak és a képzésszervezés vezetőjének egyaránt. Ahogy az interjúból megtudhattuk, a meghirdetett képzéseket általában támogatja a Munkaügyi Központ. Ez számomra

nagyon pozitív, hiszen láthatjuk az állam szerepvállalását és fejlesztési szándékát a felnőttképzés és a munkaerő fejlesztés témakörében. A hallgatók mindössze 10%-a fizeti a saját képzését. Az interjúból megtudhattuk, hogy a Munkaügyi Központ számára nem elsődleges az, hogy minél olcsóbb legyen a képzésszervezésre beadott pályázat. Nagyobb hangsúlyt fektetnek inkább arra, hogy a képzést olyan intézmények bonyolítsák le, ahol az oktatók felkészültek és a képzés jól szervezett.

6. Hipotézisek elemzése

Az első hipotézisem úgy szól: H1 Nógrád megye Balassagyarmat térségében van elég felnőttképzési lehetőség. Első állításom igaznak bizonyult a kérdőív kitöltői és az interjúalanyom szerint is. Bár kevés felnőttképzési intézmény működik a térségben, a képzési kínálatot színesnek tartják, a válaszok szerint lefedi a szükséges igényeket. Némiképp azért vannak hiányosságok, ilyen az informatikai képzés, amit a megyében mindössze 16 fővel indítanak. Ennek oka a képzés eszközigénye, az eszközök magas költsége, és erre külön termet is fenn kellene tartania az oktató intézménynek, amire nincs pénzügyi keret.

Számomra az, hogy a kutatásom igazolta ezt az állítást, pozitív csalódás, arra számítottam, hogy ez az állításom hamisnak fog bizonyulni.

A második hipotézisem: H2 Balassagyarmat térség munkaügyi helyzete pozitív fejlődést mutat az évek során. Ez a hipotézisem megdőlt, KSH-s adatok alapján, az eddigi évek tendenciájának összehasonlításával. A KIT megyei kirendeltségének vezetőjével készített interjú eredménye megcáfolta az állításomat, ő nem látja a működő tőke megjelenését a térségben, ez pedig kizárja azt, hogy ez az állításom igaznak bizonyuljon.

A harmadik hipotézisem: H3 A munkavállalók a térségen kívül keresnek munkát. Ezen állításomat is megcáfolta a KIT vezetőjével készített interjú illetve a KIT hallgatóinak szánt kérdőív. A kérdőívet kitöltők 60%-a nem keres munkát a térségen kívül, még annak ellenére sem, hogy a térségen belül nem találnak állást.

A negyedik hipotézisem: H4 Nógrád megyében alacsony az iskolázottság. Kutatásaim alapján beigazolódott ez az állítás. A kérdőívet kitöltő hallgatók 60%-ának az általános iskolai végzettség a legmagasabb iskolai végzettsége. A kutatási táblázatok alapján is kiderült, hogy Nógrád megye fejletlen, általánosan kevés a felsőoktatási végzettséggel rendelkező lakosok száma. Úgy gondolom, hogy szükség lenne több képzési lehetőségre, legfőképp informatikai és nyelvi képzésekre.

Az ötödik hipotézisem: H5 Balassagyarmat térségében nincs összhangban a munkaerőpiac igénye a képzési kínálattal. Ez a hipotézisem igaz állításnak bizonyult. A hallgatói kérdőívben a válaszadók 73%-a gondolja úgy, hogy nincs összhangban a két terület, továbbá a KIT vezetőjének is az a véleménye, hogy a gazdasági fejlettség még nem áll azon a szinten, hogy ez megvalósítható legyen.

7. Összegzés

Összegzésképp elmondhatom, hogy a balassagyarmati térségnek fejlesztésre van szüksége. Az itt élő emberek hajlandóak tanulni, érdekelné őket többféle képzés is. Ezt alátámasztja annak a csoportnak a története, akik német nyelvet kezdtek tanulni a TÁMOP 2.1.2 program keretében. 6 modult végeztek el sikeresen. A modulok elvégzése után megszűnt a támogatás. Ők jól érezték magukat a csoportban, a tanárral maximálisan meg voltak elégedve. A megszerzett tudást tovább kívánják fejleszteni, nem akarják elfelejteni a megtanultakat. Megbeszélték az oktatóval, hogy amennyiben vállalja, ők összeadják az óradíjat minden alkalommal, és folytassák a kurzust. Azóta ebben a formában folyik a képzés. Sokat számít tehát az oktató személyisége. Ehhez azonban szükség volt a kezdeti támogatott lehetőségre.

Az állam támogatja az itt folyó munkanélkülieknek szervezett képzéseket, de ennél több kell. Munkahelyek teremtése és a tőke beáramlása lenne a megfelelő megoldás. Ahogy korábban említettem, a térségben a fejlődéshez olyan piacképes képzésekre lenne szükség, aminek segítségével az itt élő emberek el tudnak helyezkedni, tudnak vállalkozásokat létrehozni, aminek következtében több munkahely jön létre.

Egy térség színvonalát növeli, ha az rendelkezik főiskolával vagy egyetemmel. Ez itt jelenleg hiányzik. A városnak 5 középiskolája van. A helyzetből adódóan a diákok nem tudnak helyben továbbtanulni felsőfokú oktatási intézményben, mert a térségben erre nincs lehetőség. A megoldást egy egyetemi vagy főiskolai kar kihelyezésében látnám, az intézménynek helyet adhatna Balassagyarmat város. Ennek hatására fellendülne az oktatás, a gazdaság, a turizmus, munkahelyek jönnének létre és az infrastruktúra is javulna. Ebben az intézményben folyhatna felsőoktatási szintű informatikai képzés, amiben minden generáció részt tudna venni. Ez jelenleg nem elérhető a térségben. Nyílhatna egy kollégium a messzebről érkező diákok számára. Így adott lenne a továbbtanulási lehetőség a helyi érettségivel rendelkező fiataloknak.

Az épület helyet adhatna a Harmadik Kor Egyetemének is, így az idősebbek érdeklődésüknek megfelelően járhatnának előadásokra, tréningekre. Mivel a térségben sok nyugdíjas él, ezért erre a programra kereslet is lenne. Változatos témákkal meg lehetne hirdetni egy képzési kurzust. A program finanszírozására minimális belépődíjat szedhetne az oktatási intézmény.

Nem gondoltam, hogy ezt fogom írni, de elmondhatom, hogy élveztem a kutatást, a szakdolgozat írását. Jó volt belelátni az otthonom gazdasági helyzetébe. A szakirodalmi áttekintés során sokat kutattam, sok adatot használtam fel a KSH adattárából, ami először idegennek tűnt számomra, később megbarátkoztam vele. Pozitív volt a hallgatók hozzáállása a kérdőívhez, mindenki válaszolt minden kérdésemre.

Babcsa József személyében egy minden téren képzett, kedves, vezető kompetenciákkal rendelkező szakembert ismerhettem meg.

Csodálom, hogy családom és barátaim el bírtak viselni ezen idő alatt, de megérte a sok feszültség és munka, mert nincs ahhoz fogható jó érzés, mint mikor elmondhatom, hogy elkészültem a szakdolgozatommal.

8. Ábrajegyzék:

1. ábra: A gazdasági térszerkezet alakulása 1998-2002, Forrás: OTK, 2005 .. 7	
2. ábra: Saját készítésű ábra, Balassagyarmat címere, Adatok forrása: http://www.nemzetijelkepek.hu/onkormanyzat-balassagyarmat.shtml (online)..... 9	9
3. ábra: Saját készítésű ábra, Balassagyarmat népességi adatai, Adatok forrása: http://www.ksh.hu/docs/hun/hnk/hnk_2014.pdf 11	11
4. ábra: Saját készítésű ábra: A munkanélküliek és a 15-24 év közötti munkanélküliek száma 1989-2014, Adatok forrása: KSH..... 16	16
5. ábra: A munkanélküliek aránya (%) a gazdaságilag aktív népességhez viszonyítva, 1989–1997, Forrás: PM. 17	17
6. ábra: A regisztrált munkanélküliek segélyezése 1991 és 1999 között, Forrás: Nagy Gy. (2000), Munkanélküli-segélyezés Magyarországon a kilencvenes években, Budapesti Munka gazdaságtani Füzetek 2000/9. szám, Budapest..... 18	18
7. ábra Saját készítésű ábra, Van eltartott gyermek a családban? 37	37
8. ábra: Saját készítésű ábra, Milyen iskolai végzettséggel rendelkezik? 38	38
9. ábra: Saját készítésű ábra, A munkanélküliek és foglalkoztatottak száma, Adatok forrása: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat 39	39
10. ábra: Saját készítésű ábra, Kimutatás 40	40
11. ábra: Saját készítésű ábra, Milyen képzés érdekelné önt?..... 40	40
12. ábra: Saját készítésű ábra, Pályamódosítás vagy pályaaorientáció miatt vesz részt a képzésen? 41	41
13. ábra: Saját készítésű ábra, Ön szerint megegyezik a képzési kínálat a munkaerőpiac igényeivel?..... 41	41
14. ábra: Saját készítésű ábra, Ön szerint van elég álláslehetőség és képzési lehetőség a térségben?..... 42	42
15. ábra: Saját készítésű ábra, Ön keres munkát a térségen kívül? 42	42
16. ábra: Saját készítésű ábra, Milyen anyagi forrásból vesz részt a képzésen? 43	43

9. Hivatkozások:

1. Balla Gergely (2014) *Az átalakuló gazdasági térszerkezet sajátosságainak feltárása az Észak-Magyarországi régióban*, PHD értekezés, Műszaki Földtudományi Kar Földtani Intézet, Miskolci Egyetem, Miskolc
2. Brusztné Kunvári Enikő (2014) *A foglalkoztatás alapjai*, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, Szak- és Felnőttképzési Igazgatóság, Budapest
3. Csanádi Z., Gerse J., Horváth K., Sági Z., Szücs N. (2011), *Munkaerőpiaci, demográfiai és jövedelmi viszonyok alakulása Magyarországon 1990-2008*, MTA Közgazdaságtudományi intézet, Budapest
4. Csoma Gy. (2001) *Tud-e az ember felnőttkorban tanulni?*, OKI, Budapest
5. Csoma Gy. (2010) *Az andragógiai elmélet kialakulása és alapproblémái*, OKI, Budapest
6. Dr. Bábosik I. –Dr. Bábosik Z. (2006) *A motiválás szerepe és alkalmazása a felnőttoktatás folyamatában*, In: Az andragógia korszerű eszközeiről és módszereiről. Tanulmánykötet, NFI, Budapest
7. Dr. Gombás J. (2010) *A gazdasági válság pszichológiai vonatkozásai*, Budapest Gazdasági Főiskola- Magyar Tudomány Ünnepe, Budapest
8. Dr. Péntes J. (2013): *A foglalkoztatottság és az ingázás és a jövedelmi szint összefüggései Északkelet- és Északnyugat Magyarországon*, Területi Statisztika 53(3): 202-224.
9. Észak-magyarországi Regionális Munkaügyi Központ (2008), *Nógrád megye és a rétsági kistérség munkaerő-piaci jellemzői*, Elemzési és tervezési Osztály, Salgótarján
10. Európai Bizottság (2014) *Mezőgazdasági politika*, Luxembourg, az Európai Unió Kiadóhivatala
11. Faluvégi A. (2000): *A magyar kistérségek fejlettségi különbségei*, Területi Statisztika 3 (40) (4):319–346.
12. Faluvégi A. (2003), *A leghátrányosabb helyzetű kistérségek*, KSH, Budapest
13. Faluvégi A. (2004): *Kistérségeink helyzete az Európai Unió küszöbén*, Területi Statisztika, 2004. 7. (44.) évf. 5.sz.

14. Faluvégi A. (2008): *A foglalkoztatás területi-települési szerkezete Magyarországon*. Statisztikai szemle 86 (12):1077–1102.
15. Foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi minisztérium (2005) *A munkanélküliség történeti áttekintése*, (online), Link: <http://www.hrportal.hu/jelentese/munkanelkuliseg-torteneti-attekintese-20050306.html>, olvasva: 215.04.10.
16. Főszerk.: Benedek A., Csoma Gy., Harangi L. (2002) *Felnőttoktatási- és képzési lexikon*, Szaktudás Kiadóház, Budapest
17. Hausel S., Tóth T. Tyekvicska Á. (2002) *Civitas Fortissima Balassagyarmat története írásban és képekben*, Kiadta Balassagyarmat Város Önkormányzata, a Nógrád megyei Levéltár és a Nagy Iván Történeti Kör, Balassagyarmat
18. *Járások információs portálja*, MTI, Link: <http://www.jaras.info.hu/> (online), olvasva: 2015.04.20.
19. Kelemen M., Dr. Kéri Á., Somlai Sz., Bajor T. (2013) *A munkavállalók helyzetének változása Magyarországon - 1989-2013* (online), Link: <http://www.liganet.hu/page/197/art/7134/akt/1/html/a-munkavallalok-helyzetenek-valtozasa-magyarorszagon-1989-2013.html>, olvasva: 2015.03.15.
20. Kerülő J. (2006): *A felnőttek tanulási motívumai*, SZÍN, Budapest
21. Kocsis M.(2006) *A felnőttek tanulási motívációi*, In: *Az andragógia korszerű eszközeiről és módszereiről*. Tanulmánykötet, Budapest
22. Koltai D.- Lada L. (2006) *Az andragógia korszerű eszközeiről és módszereiről (tanulmánykötet)*, Nemzeti Felnőttképzési Intézet, Budapest
23. Kraiciné dr. Sz. M. és Csoma Gy. (2012.) *Bevezetés az andragógia elméletébe és módszertanába*, ELTE, Budapest
24. KSH (2010) *Magyarország 1989-2009 A változások tükrében* (online), Budapest, Link: http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mo/mo1989_2009.pdf, olvasva: 2015.02.10.
25. KSH, *A munkanélküliek száma korcsoportok szerint, nemenként (1998–)*, Link: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf010.html, (online), olvasva: 2015.04.13.
26. Laczkóné Dénes O. és Jónás I. (2013) *Nógrád megyei területfejlesztési koncepció (2014-2020) Területi hatásvizsgálat*, Nógrád megyei önkormányzat, Salgótarján

27. Majdán B. (1989) *Egy magyarországi kisváros építészeti emlékei*, Balassagyarmat Város Tanácsa, Balassagyarmat
28. Nagy Gy, (2000), *Munkanélküli-segélyezés Magyarországon a kilencvenes években*, Budapesti Munkagazdaságtani Füzetek 2000/9. szám, Budapest
29. Németh B., Belitzky J., Szabó K., Gulya P., Ethei L., Szomszéd I. (1977) *Balassagyarmat története*, Balassagyarmati Városi Tanács kiadása, Balassagyarmat
30. Orgoványi E.(1997) *Foglalkoztatás és munkanélküliség Magyarországon*, Statisztikai szemle (75.1997.12.1022-1038)
31. Péter Farkas (2010) *Worsening Social Circumstances and Exclusion in Hungary* (online), Link: <http://www.socialwatch.eu/wcm/documents/Hungary.pdf>, olvasva: 2015.03.30.
32. Pukánszky-Németh: *Neveléstörténet (online)*, Elérhetőség/hozzáférés: <http://magyar-irodalom.elte.hu/nevelestortenet/>, olvasva: 2015.03.27.
33. Simonyi Á. (2009) *Társadalmi egyenlőtlenségek Magyarországon*, Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet, Budapest
34. *TÁMOP 2.1.2. projekt bemutatása*, Link: <http://www.tudasodajovod.hu/web/guest/a-projekt-bemutatasa>, (online), olvasva: 2015.04.13.
35. Zrinszky L. (1999) *Bevezetés az andragógiába – a felnőttképzés tudománya*, Budapest, Okker Kiadó
36. Zrinszky L. (2002) *A tudás, mint andragógiai probléma*, Magyar Pedagógia 102. évf. 2. szám 131–144.
37. Zrinszky L. (2010) *Tanulmányok a neveléstudomány köréből - A megújuló felnőttképzés*, Budapest, Gondolat Kiadó

10. Mellékletek

10.1. Interjú teljes szövege

INTERJÚ Babcsa Józseffel, a KIT vezetőjével

Milyen személyes kötődése van Balassagyarmathoz?

1973-ban nősültem, akkor kerültem ide és az óta itt lakom, itt alapítottam családot.

Mesélne a karrierje alakulásáról?

1974-ben államvizsgáztam, azután a Kereskedelmi és Vendéglátó ipari Szakmunkásképző Intézetbe kerültem, mint tanár. Onnan 1982-ben átkerültem a Madách Imre Kollégiumba, ahol nevelőtanár, igazgatóhelyettes és igazgató voltam nyugdíjazásomig. Ez a közoktatás rendszerében zajlott. Közben 1974 szeptemberétől már a mostani Kereskedelmi és Idegenforgalmi Kft. jogelődjénél óraadó tanárként bekerültem a felnőttképzésbe, azóta folyamatosan ott vagyok. 1986-ban az adott intézmény jogelődjeként létrehoztam a Nógrád megyei mellett- a Balassagyarmati képviselőtestületet, melyet 1990-ig vezettem. 1990-ben fuzionált az intézmény balassagyarmati és Nógrád megyei képviselőtestülete, így átvettem annak a vezetését is, és azóta folyamatosan a vezetője vagyok.

Képzettségeimet illetően Kereskedelmi üzemgazdász vagyok (a BGF-en végeztem), gazdasági szaktanár vagyok (a BGF-en végeztem), közoktatás vezető vagyok (a budapesti Műszaki egyetemen végeztem), művelődés - és oktatásszociológus vagyok (az ELTÉN végeztem), és közigazdász vállalkozás szakos közigazdász tanár vagyok, (a Budapest Corvinus Egyetemen végeztem).

Mik a tapasztalatai a felnőttképzéssel kapcsolatban?

Nekem szent hitvallásom az élethosszig tartó tanulás, ennek pedig az egyik sarkalatos pontja a szervezett felnőttképzés. Ez részint állami érdek, hiszen a munkaerő igénystruktúrája napról napra változik, és ez állami beavatkozás nélkül nem megy. Ha az állam látja a társadalmi-gazdasági alakulás és a gazdaságfejlesztés irányait, akkor látnia kell azt is, hogy milyen munkaerő struktúra kialakítására vagy átalakítására van szükség. Véleményem szerint rendszeres tovább- illetve átképzésre lenne szükség. Az iskolarendszerű oktatás jelenleg adott, ott megkapják az alapokat, de itt arról van szó, hogy a további korrekciókat, tehát a gazdasági élethez való alakítást mindenféleképp az államnak kellene összehangoltan irányítania.

Hogyan jött létre a KIT intézménye?

Ez az intézmény a Belkereskedelmi Minisztérium tudományos osztályának továbbképző intézeteként indult. Később Belkereskedelmi Továbbképző Intézetté alakult, tehát még mindig Intézet formájában működött egészen 1989/90-ig, a rendszerváltásig. Előtte már vállalatná alakult, tehát nevében Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Vállalatról beszélhetünk, ekkor kikerült a minisztériumból. 1990 után nevesíteni kellett, a vállalatok, mint olyanok megszűntek, és KFT. formájában működött tovább, ami tart a mai napig. Jelenlegi formáját kb. 6 évvel ezelőtt alakították ki, most a Budapesti Kommunikációs Főiskolával egy intézményrendszert alkotunk.

Ki dönt arról, hogy milyen képzést szerveznek?

A Munkaügyi Kirendeltség által kiírt képzési jegyzék adott, abból választhatunk. Ez mindig a tárgyév előtti decemberben jelenik meg. A pályázat beadási határideje mindig január közepe. Erre a kiírásra az ország bármely részéről pályázhatnak. Márciusban van az eredményhirdetés, ekkor tudjuk meg, hogy milyen képzést ki szervezhet. Hogy a megnyert képzések közül mi mit indítunk, azt itt a képviselő dönti el. Azt, hogy milyen önköltséges képzést indítunk, azt is mi döntjük el.

Időnként vannak olyan képzések, mint most a pedagógus továbbképzés, ami a pedagógusoknál jelenleg a kreditpontok megszerzését segíti. Ezt a Budapesti Kommunikációs Főiskola és mi megnyertük. Tulajdonképpen jelenleg 4 csoport képzése le is zajlott, még 2 van hátra. 2014 december-2015 júniusáig 6 csoportot végzi el a tanfolyamot.

Az egész rendszer úgy áll fel, hogy van a KIT, annak 19 megyei és egy fővárosi képviselője, így ez egy országos hálózat, tehát ha elnyer egy pályázatot a központ, akkor minden kirendeltségen megvan a személy, megvan a képzéshez az intézmény, az infrastruktúra, a kapcsolati tőke és minden, ami egy képzés elindításához szükséges. Továbbiakban is ez marad a szervezés iránya, tehát nekünk az így leosztott szerep jut, hogy ami ránk vonatkozik, azzal kapcsolatban mi a megvalósítandó konkrét feladat.

Önnek van kezdeményezési joga olyan képzésben vagy programban, amit esetleg Ön talál ki? Szabad kezet kap ilyenkor?

Persze, teljesen önállóan is működhetünk. Amihez jogosultságunk van, abban szabad kezet kapunk, önállóan dönthetünk. Jogosultságot egy program vagy képzés megírása, annak szakértetése és engedélyeztetése –réggebbi nevén akkreditációja után kapunk.

Összhangban van a képzés szervezése és a munkaerőpiaci igény?

Ezt nagyon nehéz eltalálni, én azt hiszem, még a gazdaság jelenleg nem tart ott, hogy olyan átlátható és integrált lenne, illetve olyan elfogadható és valós információk állnának rendelkezésre a Munkaügyi Központnak, ami ahhoz szükségeltetik, hogy ez az összhang kialakuljon. Vannak trendek, vannak elképzelések, vannak mutatók, amelyek alapján összeállítják és próbálnak összhangot találni a képzések és a munkaerő piaci kereslet között, de ez még a jövő zenéje.

Milyen képzéseket szerveznek Balassagyarmaton?

Élelmiszer eladó, műszaki cikk eladó, vendéglátó eladó, szakács, falusi vendéglátó, diétás szakács, ételmezésvezető, pénzügyi és számviteli ügyintéző.

Milyen forrásból kap támogatást a képzésekre?

Döntően a Munkaügyi Központból, hiszen amikor a kiírják a korábban említett képzéseket, akkor azokat a Munkaügyi Központ támogatja is. Amikor benyújtjuk a képzési tervet, akkor ahhoz költségvetést kell készíteni, és amikor eldöntik, hogy ki nyerte, akkor azt a már leadott költségvetési összeget 100%-ban biztosítja is. Ezért például a megítélésnél az egyik szempontja a Munkaügyi Központnak, hogy ki mennyiért vállalja a képzés megszervezését és lebonyolítását. De el kell mondani, hogy nem ez a jellemző. Van egy szempontrendszer, de nem az a döntő, hogy a legolcsóbb legyen a képzés, fokozottan figyelnek a minőségi oktatásra, ebben nagyon korrekt a Munkaügyi Központ.

Az önköltséges képzésekkel mi a helyzet?

Az egy kockázatos vállalkozás. Nincs külső forrás. Előfordul olyan eset, hogy jelentkezésnél például 12 fő van, és 6 fővel indul el a képzés, tehát ez sajnos már

biztos, hogy veszteséges lesz. Általában az óradíjak teszik ki a költség nagy részét, mert egy tanár 12 főre és 6 főre is ugyanannyiért tartja meg az órát.

Honnan kap visszajelzést a hallgatóktól?

Van egy interperszonális kapcsolat, illetve vizsgánál mi készítünk egy kérdőívet. Ez az ő elégedettségi felmérésük. Van egy kérdőív kimondottan az oktatókkal kapcsolatban is. 20 évvel ezelőtt a BKF kezdte el, hogy a hallgatók minősítik az oktatókat, de ezt abba kellett sajnos hagyni, mert a diákok elhumorizálták a dolgot. Nálunk is előfordul, hogy azt mondják, a diákok, hogy csak azután töltik ki, hogyha meglátják, hogy milyen jegyet kaptak (nevet). Erre nekünk az a válaszuk, hogy addig nem kap jegyet, amíg nem tölti ki. (nevet).

A képzés végén minden hallgató talál munkát magának?

Az elhelyezkedés nagyon ritkán haladja meg a 30 %-ot. Van mikor ettől kisebb, és nem is nagyon van ennél nagyobb százalék. Inkább saját vállalkozásba kezdenek.

A térségen belül találnak munkát a hallgatók?

Jellemzően igen. A képzés nálunk áll elméleti és gyakorlati részből is. Mi azt a gyakorlatot követjük, hogy kihelyezzük a hallgatókat ténylegesen működő intézményekbe. Ez itt a közelben a legegyszerűbb, ezért helyezkednek el a hallgatók a térségen belül. Ez a gyakorlat 3-4-5 hónapig zajlik a képzéssel párhuzamosan. Az bizonyul a leghasznosabbnak, mikor a gyakorlat folyamán megismeri egymást a hallgató és a munkáltató, és a képzés végén a munkáltató eldöntheti, hogy felveszi-e a hallgatót állandó munkára. A legtöbben így maradnak benn a munkaerőpiacon, vagy elmennek vállalkozónak.

Ön szerint a térség munkaügyi helyzete pozitív fejlődést mutat?

Nem! A működő tőke megjelenését nem látom. Az, hogy a foglalkoztatottság statisztikailag hogy alakul, azt úgy is tudom, mint társadalomtudománnyal foglalkozó és úgy is tudom, mint közgazdász. De maga a valós, működő tőke vonzata következtében bekövetkező munkaerő felvétel és az ennek következtében történő gazdasági fejlődés megindulása, na ezt egyáltalán nem látom.

Ön szerint megfelelő számú képzési lehetőség van a térségben?

Igen. Elég széles a paletta, amely próbál igazodni az új helyzetekhez, de tudomásul kell vennünk, hogy Nógrád megye nagyon sok mutatóban az utolsó, azon belül is Nyugat-Nógrád a legutolsó. Merem azt mondani, hogy olyan mutatót nem tudunk találni, amiben Nógrád megye eredménye nem a végén kullog.

Ha ön hallgató lenne, melyik képzésüket választaná?

A mostani gyakorlatot nézve biztos, hogy a terciér szektorba mennék. Most az, hogy ez az idegenforgalom vagy a vendéglátás területén, az mindegy. A kereskedelem felvett egy új arculatot, a szakmai igényesség a kereskedelemben egyre csökken, inkább egy betanított munkási szintre degradálódott sok esetben, én egyre inkább ezt a trendet látom. Ami működik az a szakács, vendéglős. Bízva abban, hogy egyszer már csak beindul az ország gazdasága sokadik nekifutásra, nyilvánvaló ez ezt az oldalt fogja erősíteni. A terciér szektor a legmobilisabb, tehát az reagál a leginkább a jövedelem növekedésére és csökkenésére. Másik pedig az IT képzés. Azt hiányolom nagyon, hogy számítástechnikai képzés a megyei kínálatban nincs is. Tehát akár a hardver akár a szoftver területén ilyen fajta képzést nem látok.

10.2. A kérdőív



KIT hallgatói kérdőív

Tisztelt Kitöltő!

Antal Anett vagyok, a Budapesti Gazdasági Főiskola Andragógia szakos végzős hallgatója. Balassagyarmaton lakom, tanulmányaim miatt jelenleg Budapesten tartózkodom. Szakdolgozatom témája: Nógrád megye Balassagyarmat térség munkaügyi helyzete és képzési kínálata. Célom, hogy minél pontosabb képet kapjak a környéken lakók munkaügyi lehetőségeiről és a felnőttoktatási intézményekről. Ehhez lenne szükségem az Önök segítségére. A kérdőív kitöltése anonim módon történik, és pár percet vesz igénybe.

Köszönöm, hogy a kitöltéssel hozzájárult diplomamunkám elkészítéséhez:
Antal Anett

*Kötelező

Neme *

- Nő
 Férfi

Kora *

Van eltartott gyermek a családban? *

- Igen
 Nem

Milyen iskolai végzettséggel rendelkezik? *

- Általános iskolai
- Szakiskola
- Középiskolai (gimnázium, szakközépiskola)
- Főiskola
- Egyetemi

Dolgozott már korábban? *

- Igen
- Nem

Milyen képzés érdekelné önt? *

- Szakképesítést adó képzés (OKJ)
- Továbbképzés
- Nyelvi képzés
- Informatikai képzés

Pályamódosítás vagy pályaaorientáció miatt vesz részt a képzésen? *

- Pályamódosítás (teljesen új pályán dolgozna a képzés után)
- Pályaaorientáció (ugyanolyan típusú munkát végezne a képzés után)

Mennyiben tért el pályája a korábban tervezettnél (tanulmányok) ? *

- Semennyire
- Eltért, de nem jelentősen
- Teljesen

Ön szerint megegyezik a képzési kínálat a munkaerőpiac igényeivel? *

- Igen
- Nem

Ön szerint van elég álláslehetőség és képzési lehetőség a térségben? *

- Igen, van elég álláslehetőség, de nincs elég képzési lehetőség.
- Nem, nincs elég álláslehetőség, de van elég képzési lehetőség.
- Igen, van elég állás- és képzési lehetőség is.
- Nem, sajnos nincs elég állás- és képzési lehetőség sem.

Milyen anyagi forrásból vesz részt a képzésen? *

- Munkaügyi Központ támogatása
- Önköltség egy összegben történő befizetése
- Önköltség részletfizetés formájában

Ön keres munkát a térségen kívül? *

- Igen, akár el is költöznék más városba egy állás miatt.
- Nem, inkább itthon szeretnék munkát találni.
- Igen, csak a térségen kívül dolgoznék.
- Igen, de inkább az ingázást választanám. és nem költöznék el.

Önnek megfelelő a képzés időbeosztása?

- Igen
- Nem

[Küldés](#)

Google Űrlapokon soha ne adjon meg jelszavakat.

100%: elkészült!